

TC.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ BİLGİ
TEKNOLOJİLERİ KULLANIM KARARINA ETKİ EDEN
FAKTÖRLER ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI**

**İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Yavuz DAĞ**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Metin UYAR**

İstanbul-2016

TEZ TANITIM FORMU

YAZAR ADI SOYADI : Yavuz DAĞ
TEZİN DİLİ : Türkçe
TEZİN ADI : Muhasebe Meslek Mensuplarının Bilgi Teknolojileri Kullanım Kararına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Araştırması
ENSTİTÜ : Sosyal Bilimler Enstitüsü
ANA BİLİM DALI : İşletme
TEZİN TÜRÜ : Yüksek Lisans Tezi
TEZİN TARİHİ : 13.07.2016
SAYFA SAYISI : 69
TEZ DANIŞMANI : Yrd. Doç. Dr. Metin UYAR
DİZİN TERİMLERİ : Bilgi, bilgi teknolojileri, muhasebe, teknoloji kabul modeli

TÜRKÇE ÖZET : Günümüz koşullarında işletmelerin önem vermek mecburiyetinde oldukları en temel faktörlerden biri de rekabettir. Rekabet üstünlüğünün yakalayan işletmeler başarılı olmakta ve varlıklarını sürdürmektedirler. Bilginin kol gücüne nazaran önem kazanan üstünlüğü işletmeler için de büyük bir fark yaratmaktadır. Müşterilerin işletmelerden beklentilerinin artması rekabet koşullarının da değişmesine neden olmuştur. İşletmelerin yenilenmeleri ve değişmeleri yeni bilgiler öğrenip organizasyonlarına dahil etmeleriyle gerçekleşmektedir. Bilginin artan önemi ile beraber yönetilmesi de araştırma konularının arasına girmiştir. Bilgi kavramının gelişimi ile birlikte bilişim teknolojileri de ayrıca yükselen değerler arasına girmiştir. Çalışmada muhasebe meslek mensuplarının bilgi teknolojileri kullanım kararlarına etki eden faktörler incelenmiştir. Uygulanan anket verilerinin analizi SPSS 21.0 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Çalışmada hipotezler, parametrik testlerden t testi, ANOVA ve regresyon analizi ile sınanmıştır.

DAĞITIM LİSTESİ : 1.İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne,
2.YÖK Ulusal Tez Merkezi

TC.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ BİLGİ
TEKNOLOJİLERİ KULLANIM KARARINA ETKİ EDEN
FAKTÖRLER ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI**

**İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Yavuz DAĞ**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Metin UYAR**

İstanbul–2016

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Yavuz DAĞ

...../...../2016

T.C
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yavuz Dağ'ın "**Muhasebe Meslek mensuplarının Bilgi Teknolojileri Kullanım Kararına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Araştırması**" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından İŞLETME anabilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Üye

Yrd. Doç. Dr. Metin UYAR
(Danışman)

Üye

Yrd. Doç. Dr. Levent POLAT

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... / / 2016

İmzası

Doç. Dr. Ragıp Kutay KARACA

Enstitü Müdürü

ÖZET

Günümüz koşullarında işletmelerin önem vermek mecburiyetinde oldukları en temel faktörlerden biri de rekabettir. Rekabet üstünlüğünün yakalayan işletmeler başarılı olmakta ve varlıklarını sürdürmektedirler. Bilginin kol gücüne nazaran önem kazanan üstünlüğü işletmeler için de büyük bir fark yaratmaktadır. Müşterilerin işletmelerden beklentilerinin artması rekabet koşullarının da değişmesine neden olmuştur. İşletmelerin yenilenmeleri ve değişmeleri yeni bilgiler öğrenip organizasyonlarına dahil etmeleriyle gerçekleşmektedir. Bilginin artan önemi ile beraber yönetilmesi de araştırma konularının arasına girmiştir. Bilgi kavramının gelişimi ile birlikte bilişim teknolojileri de ayrıca yükselen değerler arasına girmiştir. Çalışmada muhasebe meslek mensuplarının bilgi teknolojileri kullanım kararlarına etki eden faktörler incelenmiştir. Uygulanan anket verilerinin analizi SPSS 21.0 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Çalışmada hipotezler, parametrik testlerden t testi, ANOVA ve regresyon analizi ile sınanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, bilgi teknolojileri, muhasebe, teknoloji kabul modeli

ABSTRACT

One of the most basic factors that the businesses are compelled to care about in the present-day conditions is competition. The businesses that get the competition advantage are being successful and sustaining existence. The advantage of information that gained importance over manpower creates a big difference for businesses, too. The increase of the client's expectations also changed the competition conditions. The renewal and change of businesses happen through learning new information and including in their organizations. With increasing importance the management of it also started to be a subject of research. With the development of the idea of information, information technologies also started to be a rising merit. In the study, the factors that affect the accounting career employees' decisions to use information technologies. SPSS 21.0 is used to analyse the data of the survey and 95% confidence interval is used. The hypotheses are tested with the parametric tests t-test, ANOVA and regression analysis.

Keywords: Information, information technologies, accounting, technology acceptance model.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET	I
SUMMARY	II
ÖZET	I
İÇİNDEKİLER.....	III
KISALTMALAR LİSTESİ	VI
ŞEKİLLER LİSTESİ	VII
TABLolar LİSTESİ	VIII
EKLER LİSTESİ	IX
ÖNSÖZ.....	X
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
MUHASEBE VE BİLGİ KAVRAMLARI	2
1.1. Muhasebe Kavramı ve Tanımı	2
1.2. Muhasebenin Kapsamı	2
1.3. Muhasebenin Temel Kavramları	4
1.4. Bilginin Tanımı	6
1.5. Bilgi Türleri.....	7
1.5.1. Açık Bilgi-Örtülü Bilgi	7
1.6. Bilgi Yönetimi ve Bilgi Yönetiminin İşlevleri	8
1.7. Bilgi Yönetiminin Alt Yapısı	11
1.8. Bilgi Yönetimi Stratejileri	13
1.9. Bilgi Yönetimi Süreçleri	14
1.9.1. Bilginin Elde Edilmesi.....	14
1.9.2. Bilginin İçselleştirilmesi	15
1.9.3. Bilginin Paylaşımı.....	16
1.9.4. Bilginin Değerlendirilmesi.....	16
1.10. Bilgi Yönetiminin Özellikleri	17

1.11. Bilginin Artan Önemi	18
İKİNCİ BÖLÜM.....	20
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE ÖNEMİ	20
2.1. Bilgi Teknolojisi Kavramı	20
2.2. Dünyada Bilgi Teknolojisi	20
2.3. Bilgi Teknolojileri Öğeleri.....	22
2.4. Bilgi Teknolojilerinin Türleri	22
2.4.1. Bilgisayar	23
2.4.2. Yazılım ve Donanım.....	24
2.4.3. İnternet	24
2.4.4. İtranet-Ekstranet	25
2.5. Bilişim Teknolojilerinin Evrimi	26
2.5.1. Bilgi İşlem Dönemi	26
2.5.2. Mikro Dönemi.....	26
2.5.3. Ağ Dönemi.....	26
2.6. Bilgi Teknolojilerine Öncülük Eden Gelişmeler	27
2.7. Bilgi Teknolojilerinin Gelişimi.....	27
2.7.1. Bilgisayar Teknolojilerindeki Gelişmeler	27
2.7.2. İletişim Teknolojilerindeki Gelişmeler	29
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	30
BİLGİ TEKNOLOJİSİ VE MUHASEBE İLİŞKİSİ	30
3.1. Muhasebede Teknolojinin Yeri	30
3.1.1 Muhasebe Bilgi Kalitesi.....	31
3.1.2 Muhasebe Bilgi Teknolojilerinde Güvenlik.....	32
3.1.3 Muhasebe Teknoloji Kullanımının Faydaları.....	33
3.1.4 Muhasebe Paket Programları	34
3.1.5 Mevzuatta Muhasebe Teknolojileri.....	35

3.2 Teknoloji Seçimine Etki Eden Faktörler	35
3.2.1 Algılanan Kullanışlılık	35
3.2.2 Algılanan Kullanım Kolaylığı	36
3.2.3 Tutum	36
3.2.4. Niyet	37
3.2.5. Gerçek Davranış	37
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	39
ÇALIŞMANIN METODOLOJİSİ VE UYGULAMASI	39
4.1.Faktörler Arası İlişkiler ve Hipotezlerin Oluşturulması.....	39
4.2. Verilerin Derlenmesi ve Analizi.....	43
4.3. Güvenirlik Analizi	46
4.4. Bulgular.....	46
SONUÇ	61
KAYNAKÇA	63
EKLER

KISALTMALAR LİSTESİ

OECD	: Ekonomik Kalkınma Ve İşbirliği Teşkilatı
TDK	: Türk Dil Kurumu
WEB	: Dünya Çapında Ağ
HTML	: Bağlantılı Metin İşaretleme Dili
WAN	: Geniş Alan Ağı
LAN	: Yerel Ağlar
MIS	: Management Information Systems
TAM	: Technology Acceptance Model
TKM	: Teknoloji Kabul Modeli
UTAUT	: Unified Theory of Acceptance and Use of Technology
TRAM	: Technology Readiness and Acceptance Model
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
SM	: Serbest Muhasebeci
YMM	: Yeminli Mali Müşavir
MİÇ	: Mali İşler Çalışanı

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 1. Bilgisayarın Temel Çalışma Aşamalar.....	22
Şekil 2. Muhasebe Bilgi Kalitesini Etkileyen Kritik Başarı Faktörleri	33
Şekil 3. Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Güvenlik Tehditleri.....	34
Şekil 4. Göreviniz.....	50
Şekil 5. Gelir Durumu.....	51
Şekil6. İş Tecrübesi	52
Şekil 7. Eğitim Durumu	52
Şekil 8. Yaş	53
Şekil 9. Cinsiyet.....	53

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1. Kişisel Bilgiler.....	44
Tablo 2. Ölçek Puanlarının Betimsel İstatistikleri	45
Tablo 3. Ölçek Puanlarının İlişki Analizi (Korelasyon)	46
Tablo 4. Ölçek Puanlarının Yaşa Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi	48
Tablo 5. Ölçek Puanlarının Yaşa Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi	53
Tablo 6. Ölçek Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi	54
Tablo 7. Ölçek Puanlarının İş Tecrübesine Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi	55
Tablo 8. Ölçek Puanlarının Göreve Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi ...	58
Tablo 9. Ölçek Puanlarının Gelir Durumuna Göre Farklılaşma Durumu	57
Tablo 10. Regresyon Analizi Sonuçları.....	66

EKLER LİSTESİ

Sayfa No

EK-A:Muhasebe Meslek Mensuplarının Bilgi Teknolojileri Kullanım Kararına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Araştırması (Anket Formu).....A-1

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim süresince, çalışmalarımnda desteklerini esirgemeyen başta İstanbul Gelişim Üniversitesi İşletme (İngilizce) Bölümü Başkanı Prof.Dr. İzzet GÜMÜŞ ve tez danışmanım Yrd.Doç.Dr. Metin UYAR'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam süresince, çalışmalarımna maddi ve manevi destek veren ve benim bu günlere gelmemde anneme, babama ve sevgili kardeşime minnettarlığımı belirtir kendilerine sonsuz teşekkür ederim.

Yavuz DAĞ

GİRİŞ

İşletmelerin yenilenmeleri ve değişmeleri yeni bilgiler öğrenip organizasyonlarına dâhil etmeleriyle gerçekleşmektedir. Bilginin artan önemi ile beraber yönetilmesi de araştırma konularının arasına girmiştir. Bilgi kavramının gelişimi ile birlikte bilişim teknolojileri de ayrıca yükselen değerler arasına girmiştir. Böylelikle bu çalışma ile, muhasebe alanının gelişmesi, yenilenmesi, görev verimliliğinin artması ve muhasebecilerin neden bilgi teknolojisini kullandıklarının veya kullanmadıklarının tespit edilmesi ve bu konudaki hali hazır bilgi seviyesine yeni katkıların yapılması sağlanmıştır.

Bu çalışmamızla bilime yenilik katmak istiyoruz bir olayı yeni bir model ile görmek istiyoruz muhasebe hata kabul etmez bir meslek olması nedeniyle daha doğru ve güvenli sonuçlara ulaşmak için insan gücü ile beraber teknolojinin varlığı önemlidir.

Küreselleşme ile beraber değişen koşullarda işletmeler temel anlayışlarında farklılaşmalar yaşamaktadırlar. Bu farklılaşmalar rekabet üstünlüğü elde etmek için yapılan değişimler olarak açıklanabilmektedir. Rekabet üstünlüğü konusunda yaşanan en büyük değişim bilginin önem kazanmaya başlamasıdır. Küreselleşme ile beraber yaşanan değişimlerden önce bilgi kavramı bu denli değer görmemektedir. Dönemin ağırlıklı olan özelliği kişilerin kol gücünün maddi değer elde etmesidir.

Zaman içinde beyin gücünün kol gücünden üstün olması sağlanmıştır. Beyin gücüne verilen değer otomatik olarak bilginin üstün gelmesine olanak sunmuştur. Bilginin değerlendirilmesi ise bilişim teknolojilerini işletmelere dahil olması ile sonuçlanmıştır. Bilişim teknolojilerinin işletmelerde kullanımı birçok kolaylık sağlamaktadır. Bilgi yönetiminin etkili bir şekilde kullanılmasında bilgi yönetim teknolojisi ve tekniklerinin oldukça büyük bir yeri bulunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE VE BİLGİ KAVRAMLARI

1.1. Muhasebe Kavramı ve Tanımı

Muhasebe kelimesi Arapça kökenli olup “muhasaba” kelimesinin Türkçe 'ye uyarlanmış halidir ve hesap manasına gelen “hisab” kökünden türemiştir. Muhasebe, Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre “hesaplaşma, karşılıklı hesap görme” anlamına gelmektedir. Bir diğer anlamı ise “firmaların ekonomik faaliyetleri neticesinde meydana gelen, varlık ve yükümlülükleri açısından değişim üreten mali nitelikli firmalara ilişkin verileri kaydetme, sınıflandırma, özetini çıkarma, çözümleme ve yorumlama ilkeleri ve yöntemleri” şeklinde ifade edilmektedir ¹.

Muhasebe kavramı iktisadi açıdan değerlendirildiğinde “firmalar arasında ikili münasebetler ve firma içinde yaşananlar nedeniyle firmaların varlıklarında, kaynaklarında, gelir ve giderlerinde farklılaşma yaratan tam anlamıyla ya da kısmi olarak mali nitelikli işlemlere sahip bilgileri kaydeden, tasnif eden ve anlamlı olarak şekilde özetleyerek, hedeflenen neticeleri yorumlayan bu sayede ise işletme yararına olan çıkar gruplarına, hedeflerine yönelik faydalı bilgileri veren bir bilimdir.”

Muhasebe mesleği, tanımlarda açıklandığı şekilde faaliyetlerin yerine getirilmesi suretiyle muhasebe ilminin uygulanması ve hem işletme yöneticileri hem de firmalara ilişkin çıkar gruplarını seçme noktasında gereken bilgileri vakit olarak zamanında, şeffaf, güvenilir ve açık bir biçimde açıklayan faaliyettir ².

Muhasebe; kurumların varlıklarında ve kaynaklarında farklılık oluşturan bütünü ile ya da kısmen mali özellikteki ve para ile açıklanan ticari işlemlere ait verilerin ilgili kaynaklardan alınması, doğruluklarının belirlenmesi, kayıt edilmesi, bölümlendirilmesi, kazanılan neticelerin rapor şeklinde alakalı bireylere sunulması ve bu verilerin tahlil edilerek yorumlanmasıdır³.

1.2. Muhasebenin Kapsamı

Muhasebenin tek bir amacı olmasına rağmen işletmelerde yapılan işler muhasebenin çeşitlenmesine yol açmıştır. Kimi işletmeler ürünleri değişime

¹ TDK, “Bilgi”,<http://www.tdk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: (14.02.2016)

² Orhan Sevilengül, **Genel Muhasebe**, Gazi Kitabevi, Ankara, 2013, s. 10

³ Suat Açık, “Muhasebede Hata ve Hilelerin Vergi Hukuku Açısından İncelenmesi”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 16 (3), 2012, s. 352

uğratmadan satarken kimileri değişiklikten geçirdikten sonra satarlar. Kimi işletmeler ise hizmet pazarlaması yapmaktadırlar. Bu sayede muhasebe işletmelerin faaliyet alanlarına göre değişikliğe uğramış, içinde bölümlere ayrılmasına sebep olmuştur.

Muhasebe kavramı genel olarak ikiye ayrılmaktadır. Bunlar genel muhasebe ve maliyet muhasebesidir. Bu iki kavram aşağıda incelenmiştir.

Genel muhasebe: Genel muhasebe, muhasebenin tüm alanlarını ve türlerini kapsamaktadır. Genellikle ticaret işletmeleri tarafından kullanılan genel muhasebe ilk basamak olarak kabul edilir. Muhasebe öğretiminin temelini oluşturduğu ve bu temeli bilen bir kişinin ihtisas muhasebelerini öğrenmesinin ve uygulamasının kolaylaşacağı belirtilir.

Genel muhasebe işletmenin sahip olduğu varlıkların nerelerden sağlandığını ve bunların nereler de kullanıldığını hesaplar aracılığıyla belirleyen, gelir ve giderleri karşılaştırarak faaliyet sonucunu ortaya koyan muhasebe türüdür ⁴.

Ayrıca, işletmenin öz sermayesindeki artış ve azalışlar, gelir ve karlar ile gider ve zararlar genel muhasebe hesaplarında izlenebilmektedir. Genel muhasebe, işletmenin finansal yapısını gösterir. Firmaların temel kaynaklarının hangi yollardan geldiği ve bu kaynakları nasıl değerlendirdiği genel muhasebe kaynaklarıyla incelenmektedir. Bu kaynakların iyi bir şekilde değerlendirilmesi ise firmaların geleceğine katkı sunmaktadır ⁵.

Sanayi firmalarında yapılan üretim ve üretim harici olarak harcanan maliyetlerin belirlenmesi, üretim faaliyetleri ile alakalı maliyetlerin satışı yapılan ürünlere, dönem sonunda mevcut olan mamul ve yarı mamul depolarına yapılan yükleme faaliyetlerinin tamamına maliyet muhasebesi adı verilmektedir. Firmaların üretimini gerçekleştirdiği her ürünün üretilmesi ve hizmetlerin tamamının gerçekleşmesi adına gerekli görülen çıktıları muhasebeleştirilen, maliyetleri kayıt altına alan, tasnifleyip rapor haline getiren muhasebe dalı olarak açıklanmaktadır.

⁴ Hamide Özyürek, "Muhasebe Meslek Mensuplarında Etik: Ankara'da Muhasebeciler Üzerine Araştırma", **Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi**, 4 (1), 2009, s. 7.

⁵ Orhan Sevilengül, **Genel Muhasebe**, Gazi Kitapevi, Ankara, 2013, s.20.

Maliyetlerin saptanması işletmenin karlılığı, mamullerin, bölümlerin ve imalat dışındaki bölümlerin başarısı hem işletme içinde hem de işletme dışında kullanılmak amacıyla ölçülür analiz edilir ya da tahmin edilir ⁶.

1.3. Muhasebenin Temel Kavramları

Muhasebe kavramının temelleri muhasebenin uygulama alanlarına yön vermektedir. Yapılan tanımlar gerçekle mali vakanın kaydedileceği kayıt işleminin gerçekleştirilirken ise nelerin dikkate alınacağı, gerçekleşen kayıt işleminin firmadan firmaya farklılık göstereceği gibi birtakım standartları belirlemektedir. Muhasebe kavramının temel unsurları aşağıdaki gibidir:

Sosyal sorumluluk kavramı: Sosyal sorumluluk kavramı muhasebenin görevini gerçekleştirme konusundaki sorumluluğunu belirtir. Muhasebe görevini yerine getirirken tarafsız, dürüst ve gerçeğe uygun bilgi sunmalıdır. Bu sebeple işletme finansal durumu ve faaliyet sonuçlarını saptarken belirli ilkeleri ve kuralları dikkate almalıdır ⁷.

Kişilik kavramı: Kişilik kavramı firmaların yöneticilerinden, sahiplerinden, personelinden ve başka tüm ilgili kişilerden her birinin ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu ve o firmanın muhasebe faaliyetlerinin yalnızca bu kişilik adıyla devam ettirilmesi gerektiğini ifade eden kavramdır ⁸.

İşletmenin sürekliliği kavramı: İşletmenin sürekliliği kavramı işletme çabalarını belli bir süreye bağlı kalmadan sürdüreceğini açıklamaktadır. Bu sebeple işletme sahiplerinin veya hissedarların yaşam vakitleriyle bağımlı olmamaktadır. Ana sözleşmesinde aksine hüküm olmadıkça işletmeler sürekli çaba sarf etmek üzerine bağlıdır ⁹.

Dönemsellik kavramı: Dönemsellik kavramı firmanın sürekliliğiyle alakalı bir özelliktir. Firmaların sınırsız olarak öngörülen yaşam süresinin belli süreçlere ayrılarak her bir sürecin faaliyetler neticesinde herhangi bir özelliğe bağlı kalmadan

⁶ İlker Gökbulut, **Maliyet Muhasebesi**, [http://www.giv.org.tr/userfiles/files/Maliyet_Muhasebesi_\(DoC.Dr.İlker.GOKBULUT\).pdf](http://www.giv.org.tr/userfiles/files/Maliyet_Muhasebesi_(DoC.Dr.İlker.GOKBULUT).pdf), Erişim Tarihi:(10.02.2016)

⁷ Nilüfer Tetik, "Muhasebenin Temel Kavramları ve Mali Tablolar İlkelerinin Yönetim Muhasebesi Açısından Değerlendirilmesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Sayı 2, 1997, s.149.

⁸ Sait Kaygusuz, Aslan Ümmühan, Nazlı Kepçe, **Genel Muhasebe-I**, 2. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, 2013, s.8.

⁹ Murat Yıldırım, **Genel Muhasebe**, <http://web.karabuk.edu.tr/muratyildirim/>, Erişim Tarihi: (10.02.2016)

belirlenmesidir. Dönemsellik kavramı, firma çabalarının belli periyotlar ile denetime açık olması, ortaya çıkan neticelerin ise değerlendirmeye alınması gereksinimi olarak ortaya çıkmıştır.

İşletmenin finansal durumunu görmek, gerekli önlemleri almak, ortaklara kar payı dağıtmak için sonsuza kadar beklemek söz konusu değildir. Bu nedenle işletmelerin sonsuz kabul edilen ömürleri, genelde bir yıl olan birbirinden bağımsız faaliyet dönemlerine bölünür¹⁰.

Maliyet esaslı kavramı: Muhasebe uygulamalarında maliyet esaslı kavram, para mevcudu, ödemeleri alacakları ve bu ödemelerin işaretlenmesi gerçekleşen veya gerçekleşemeyen diğer ödemeler haricinde firmalar açısından elde edilen varlık ve hizmetlerin muhasebeleşmesinde, bu kavramların elde edilmesinde maliyetlerin esas alınması gerektiğini açıklamaktadır¹¹.

Tarafsızlık ve belgelendirme kavramı: Firmalarda ekonomi kaynaklı olayların kayıt altına alınması için bu olayların birtakım belgelere dayandırılmaları gerekmektedir. Muhasebenin üretiminde olan bilgiler mutlak suretle objektif belgelere dayandırıldığı takdirde başarılı olunması mümkündür. Kayıt altına alınan belgelerin objektif olması usule göre hazırlanmış olan belgeleri kapsamaktadır. Muhasebe kayıtlarının objektif olmasıyla ancak sosyal sorumlulukları gerçekleştirilmektedir¹².

Tutarlılık kavramı: Muhasebede önemli olan bir diğer unsur ise muhasebe politikalarının birbiriyle çelişmemesidir. Seçilen politikalar koşullar değişse dahi aynı şekilde uygulanmalıdır. Firmaların mevcut ekonomik durumlarının, uygulama neticelerinin ve bu kavramlara ilişkin olarak yorumların kıyaslanabilir olmaları kavramın hedefini meydana getirmektedir. Geçerli sebepler ile firmalar uygulanan muhasebe politikalarında farklılaşmaya gidebilmektedirler. Bu değişimlerin maddi etkilerinin mali tabloların dipnot kısımlarında aydınlatılması mecburidir¹³.

Tam açıklama kavramı: Tam açıklama kavramı finansal tabloların ve raporlarda yer alan verilerin, mali kararlara faydalı olabilmesi için objektif ve açık

¹⁰ Kaygusuz, Aslan ve Kepçe, a.g.e., ss. 9.

¹¹ Yahya Arıkan, **Muhasebenin Temel Kavramları ve Tekdüzen Hesap Planı**, SMMM Mevzuat Serisi 2, İstanbul 2005, s. 14-15.

¹² Nurten Erdoğan, İbrahim Lazol, Ülkü Ergün, Tunç Köse, **Genel Muhasebe**, 1.Baskı, Anadolu Üniversitesi, 2012 Eskişehir, s.9.

¹³ İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, **Muhasebenin Temel Kavramları**, <http://www.ismmmo.org.tr/html.asp?id=4003>, Erişim Tarihi: (10.02.2016)

olması gerektiğini vurgulamaktadır. Tam açıklama kavramı finansal raporlarda açıklanan bilgilerin niteliğini ve kapsamını belirtmektedir¹⁴.

İhtiyatlılık kavramı: Muhasebede ihtiyatlılık kavramı, muhasebeyi ilgilendiren işlemlerde alternatif seçeneklerin olması halinde, daha az iyimser olan yolun seçilmesi gerekliliği olarak değerlendirilmelidir. İhtiyatlılık kavramı gerekçesiyle karşılıklı taraflarla gerçekleşen sözleşmelerin, muhasebe açısından uzun süredir dikkate alındığı ve muhasebe kavramının temellerini oluşturan bir kavram olarak kendisini göstermektedir¹⁵.

Önemlilik kavramı: Muhasebenin temel kavramlarından biri de önemliliktir. Mali tabloların tasarımı ve denetiminin yapılması için önemlilik kavramı büyük bir rol oynamaktadır. Önemlilik kavramı tabloları hazırlayan yetkililere finansal raporlama ile alakalı hususlarda da yardımcı olmaktadır¹⁶.

Özün önceliği kavramı: Muhasebe kayıt hususu mevcut olan işlemlerin özleri ile yasal şekilleri aynı olmaktadır. Yaşanan bazı durumlarda yaşanan vakaların özü, yasal şekillerinden değişik olabilmektedir¹⁷.

1.4. Bilginin Tanımı

Bilgi kelimesi Latince “informatio” kelimesinin kökünden gelip, şekil verme hareketi, şekillendirme ve bilgi-haber ilişkisi şeklinde açıklanmaktadır. TDK, bilgi kavramını “Kişilerin aklının erebileceği olgu, hakikat ve ilkelerin bütünü” şeklinde tanımlamaktadır¹⁸. Bilgi kavramına ilişkin birçok tanımlama yapılmıştır. Bu tanımların özellikleri aşağıdaki gibidir:

- Öğrenme, irdeleme ve olayların gözleminin yapılması aracıyla edinilen çeşitli gerçekler, malumat ve anlayışın tümü; doğruluğu kanıtlanmış inançlar bütünü,
- Belirli bir sıra içinde dizilmiş kurallar ve işlem basamaklarına uygun olarak şekillenmiş enformasyon,

¹⁴ Erdoğan, Lazol, Ülkü ve Köse, a.g.e.,ss. 9.

¹⁵ Durmuş Acar ve Ahmet Aktürk, **Muhasebede İhtiyatlılık Kavramı ve İMKB Sınai Endeksinde İşlem Gören İşletmelerde İhtiyatlılık Üzerine Bir Araştırma**, Afyon Kocatepe Üniversitesi,İ.İ.B.F. Dergisi, 21(1), Afyon. 2009, s. 80

¹⁶ Berna Dinç, **Mali Denetimde Önemlilik Kavramı**, Sayıştay Dergisi, Sayı 50, 2003, Ankara, s. 141.

¹⁷ Kaygusuz, Aslan ve Kepçe,a.g.e., ss.9.

¹⁸ [http://www.tdk.gov.tr/Erişim Tarihi: \(14.02.2016\)](http://www.tdk.gov.tr/Erişim_Tarihi:_(14.02.2016))

- İnsanların karşılıklı iletişimi sırasında paylaşılan, karşı tarafa geçen ve sıfırdan şekillenen tecrübeler ve enformasyon,
- Bir takım durumlar sonucunda sorun, karşılıklı iletişim veya kurallara ilişkin veri ve enformasyon süreciyle meydana gelen anlayış,

Yaşadığımız gezegeni ve yaşanan olayları kavramak ve yönetmek maksadıyla uygulanan anlama süreci, sürecin kavranması ve yapılan türlü genellemeler ile beraber sağlıklı bir anlayış süreci ve bakış açısı edindiren her türlü zihinsel faaliyet, Sosyal yaşamda karşılaşılan hareket ve olayların anlaşılmasına katkı sunan işaret ve kodlamalar; bireylerin ve örgütlerin faydalı bir şekilde harekete geçmeleri amacıyla hakim olunan güç¹⁹.

1.5. Bilgi Türleri

Bilginin sınıflandırılması farklı biçimlerde gerçekleşmiştir. İlgili araştırmalar incelendiğinde sıklıkla karşılaşılan bilgi sınıflandırması örtülü- açık bilgi ile bireysel-örgütsel bilgi görülmektedir ve yapılan çalışmalar ise bu alanda yoğunlaşmaktadır²⁰.

1.5.1. Açık Bilgi-Örtülü Bilgi

Bilgi kavramı insanların bildikleri ve algıladıkları bir kavramdır. İnsanlar söyleme dönebildiklerinden daha fazlası hakkında bilgiye sahiptirler. Bu tanımlamaya bakılarak insanların söyleme dönebildikleri, formüllerle, şekillerle veya ifadelerle açıklayabildikleri ve zihinlerinde gizli bir şekilde bulunmayan her türlü bilgi “açık bilgi” olarak ifade edilmektedir²¹.

Açık bilgi dil, karakter, veri, şekil video ya da bilgi yazılımlarını ve ürünlerini kapsayan süreçtir. Açık bilginin, daha nesnel mantıksal ve tekniksel bilgiyi işaret etmektedir. Açık bilgi her zaman dokümanlaşmış ve açıklanabilir özelliğe sahip olduğu göstermektedir. Bireylerin sahip olduğu bilgilerin her birini anlamak zor olmaktadır. Bilginin örgüt içinde paylaşılmasında bilginin transferi oldukça önem taşımaktadır.

¹⁹ Malik Yılmaz, “Enformasyon ve Bilgi Kavramları Bağlamında Enformasyon Yönetimi ve Bilgi Yönetimi”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, 49(1), 2009, s.97.

²⁰ Hatice Uzun, Ufuk Durna, “İşletmelerde Rekabet Unsuru Olarak Bilgi Yönetimi”, **Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi**, 1(1), 2008. s. 34

²¹ Uzun ve Durna, a.g.e., s.34.

Doğru kişilere doğru şartlar altında bir araya getirilen bilgilerin paylaşılması önemli bir süreci oluşturmaktadır²². Açık bilginin başka alanlara aktarılabilmesi ve kolaylıkla biçim verebilmesi en önde gelen özellikleri arasında sayılabilir. Bir başka özelliği de kayıt altına alınmasından dolayı bu tür bilgiye sahip örgüt çalışanlarının örgütten ayrılması durumunda örgütün bilgi kaybı yaşamamasıdır²³.

Örtük bilgi ise bireylerin beyinlerde var olan ancak bildikleri kavramları ifade edemedikleri bilgiye verilen isimdir. Davenport ve Prusak' a göre örtülü bilginin herhangi bir sınıfa sokulması oldukça güçtür. Örtük bilginin hakim olduğu kişi açısından uzun bir süre zarfında geliştirilerek içselleştirilen bilgilerin belli bir dokümana aktarılma işlemi olasılıksızdır²⁴.

Örtülü bilgi kişilerin kazandıkları deneyimleri ile sezgi, duygu ve inandıklarının tamamıdır. Örtülü bilgi, büyük oranda kişiseldir. Bu özelliğinden dolayı ise başkalarıyla paylaşımı da zordur²⁵.

Bilgi öncelikle örtülü bilgi hâlinindedir. Örtülü bilgiler kolayca görülemeyen ve ifade edilemeyen bilgilerdir. Kişisel bilgiler ve niyetler örtülü bilgilere örnek teşkil etmektedir. Örtülü bilgilerin teknik ve kavramsal olmak üzere iki temel boyutu vardır. Teknik boyut ise şekilsel olmayan kişisel yetenek ve hünerlerin içinde yer almaktadır ve çoğunlukla know-how şeklinde ifade edilmektedir. Kavramsal boyut, inançlar, idealler, değerler, biçimler ve zihni modellerden oluşmaktadır²⁶.

1.6. Bilgi Yönetimi ve Bilgi Yönetiminin İşlevleri

Sanayi toplumu için oldukça büyük bir öneme sahip olan sermaye kavramı günümüzün sanayileşen dünyasında büyük bir yere hâkimdir. Gelişen dünya koşullarında sermaye kavramı yerini bilgiye bırakmıştır. Bilgi kavramının değer kazanması birçok kavramı önemsizleştirerek beyin gücüne verilen önemi arttırmıştır²⁷.

²² İsmet Barutçugil, **Bilgi Yönetimi**, Kariyer Yayınları, İstanbul, 2002, s. 35

²³ Hamit Erdoğan, **Mersin Ortaöğretim Okullarında Bilgi Yönetimi**, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2010. s. 11.

²⁴ Mustafa Sağsan, **Bilgi Yönetimi Disiplini ve Uygulamaları**, Siyasal Yayınevi, Ankara, 2010, s. 37.

²⁵ Bahar Taner, Dilek Tetik, Alpay Yılmaz, **Konaklama İşletmelerinde Bilgi Yönetimi: Antalya'daki Beş Yıldızlı Otellerde Bir Uygulama**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 19, Sayı 3. 2010. s.483.

²⁶ Selçuk Kılıç, **Bilgi Yönetiminde Liderliğin Rolü Üzerine Bir Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde, 2006. s. 20.

²⁷ MyintSweKhine, "Attitudes Toward Computers Among Teacher Education Students in Brunei Darussalam", **International Journal of Instructional Media**, 28(2), 2001, s. 46.

Toplumların güçlü bir ekonomiye ve sağlam alt yapılara sahip olmasını bilgi kavramı sağlamaktadır. Bu sebeplerle işletmeler bilgi yönetimi kavramına, bilginin üretilmesi, paylaşılması ve değerlendirilmesine büyük değer vermek zorundadırlar. Bilişim çağına geçiş aşamasıyla beraber eğitim organizasyonlarında da bilişim dokümanlarının değerlendirilmeye başlanması bilgiye ulaşımı kolaylaştırmış ve hayatın tüm aşamalarını etkilediği şekilde toplumların eğitim hayatından beklentilerini de farklılaştırmıştır ²⁸.

Yirminci yüzyılda en büyük zenginlik kaynağına ulaşan ülkeler, zengin petrol yataklarına hakim olan ülkeler ve oldukça büyük işletmeler, petrol üretimi yapan, işleyen ve satışını gerçekleştiren ülkeler olmuştur. Yirmi birinci yüzyılda ise, bu durum, temel bir paradigma değişimine uğramıştır. Günümüzde ise en çok değer bilgiye aittir ve bilgiyi kullanıp değerlendiren ülkeler diğerlerine fark atacaktırlar ²⁹.

Bilgi kavramı oldukça eski çağlardan beri tartışması yapılan bir konu olsa da bilginin yönetimi günümüzde yeni tartışılan konular arasındadır. Bilgi yönetimi kavramı bilgisayarın ve teknolojinin günümüzde aktif olarak kullanılmaya başlanmasıyla gündeme gelmiştir. Bilgiye yönelik tartışmalar değişince işletmeler bilgi temelli analizler yapmaya başlamış ve işletmelerin temel rekabet unsuru bilgi kavramı olmuştur ³⁰.

Bilginin önemine dayanarak Tiwana, işletmeler için bilgi yönetiminin gerekliliğini aşağıdaki gibi açıklamaktadır ³¹:

- İşletmelerin piyasadaki değerleri büyük oranda örtük bilgi kavramına ilişkindir.
- Geçmişte teknoloji büyük bir yere sahipken artık bu kavramın bir değeri kalmamıştır.
- Bilgi kavramı maddi mal varlığının haricinde giderek artacak şekilde kazanç sağlamaktadır,
- Bilgi yönetiminin düzgün bir şekilde kullanımı işletmeleri bilgi kaybından uzak tutmaktadır,

²⁸ Alshavi, M. AndAouad, "A.,Structuredframeworkforintegratingbusinessandinformationtechnologystrategiesforconstruction", **CivilEngineeringSystems**, 12, 1995, s. 251.

²⁹ Ercan Çiçek, **İşletmelerin Rekabet Avantajı Sağlamasında Bilgi Yönetiminin Rolü**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, Cilt 12, Sayı 1, 2009, s.68.

³⁰ Aytekin İşman, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, 3. Baskı, Değişim Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 45.

³¹ İsmet Kesen, "Bilgi Yönetimi ve Eğitim Yönetimine Uygulaması", **Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 1(1) , 2013, s. 69.

Bilginin önemi aşağıda farklı şekilde ele alınmaktadır:

1. Bilgi yönetimi işletmelerdeki zamanlamayı korumaktadır,
2. Bilgi yönetimi, örgüte geleceği önceden sezme becerisi kazandırır,
3. Bilgi yönetimi örgütün fırsatları değerlendirmesini sağlar,
4. Bilgi yönetimi süreç yeterliği yaratır, iyi süreçler rekabet avantajı sağlar,
5. Bilgi yönetimi örgüte esneklik sağlar.

Bilginin yönetilmesi belli bir organizasyon hedeflerini daha net bir biçimde oluşturulabilmesi amacıyla kişilere, takımlara ve tüm örgütlere bilgilerin birleşik ve sistematik olarak iletilmesi, paylaşılması ve bilgilerin pratiğe dökülmesini sağlayan bir çabadır. Bilgi yönetimi örgütlerin tamamı için geçerlidir ³².

Bilginin yönetimi ile alakalı olarak örgütsel bellek, bilgi aktarımı ve paylaşımı için teknolojinin kullanımı, sosyal şebekelerin aracı edilmesi ve bilgi stratejilerinin geliştirilmesi şeklinde gerçekleşmektedir. Bu faktörlerin etkileri örgütlerin diğer niteliklerine de bağlantılı olarak değişmektedir. Bilginin üretilip ilgili birimlere iletilmesinde çalışanların nasıl organize olduğu doğrudan etkilidir ³³.

Bilgi yönetiminin sağladığı temel avantaj ve yararları şu şekilde listelemektedir:

- Daha büyük uyum ve esneklik sağlamaktadır,
- İşletmelerdeki rekabet üstünlüğünü arttırmaktadır,
- Değer toplama ve oluşturma,
- Zeki mallar için yasal koruma sağlar,
- Ürünlerde ve servislerde bilgiyi oturtmaya önem verir,
- Müşteri odaklıdır ³⁴.

İşletmelerdeki çalışma saatlerinin artışı sağlanmadan müşterilere daha üstün değerler katabilmek, sorunlara karşı çözümlere biraz daha çok entelektüel sermaye

³² Özgür Selvi, **Bilgi Toplumu, Bilgi Yönetimi ve Halkla İlişkiler**, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Gümüşhane, 2012. s. 203-204.

³³ Oya Erdil. Hakan Kitapçı, **Bilgi Yönetiminin İşletme Etkinliği İle İlişkisi: Ampirik Bir Çalışma**, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(1), 2009. s. 115.

³⁴ Seher Arslankaya, Kurumsal Bilgi Yönetimi Modeli, Sakarya Üniversitesi, Sakarya. 2007. s. 59-60.(**Doktora Tezi**)

ekleyebilmek ve örgüt içinde tüm çalışanların bilgiyi aktarmada hevesli olduğu bir fırsat yaratmak bilgi yönetimi açısından oldukça önemlidir³⁵.

1.7. Bilgi Yönetiminin Alt Yapısı

Organizasyonlarda bilgi yönetimi kavramının etkin bir biçimde uygulamaya konabilmesi için öncelikle sağlıklı bir altyapı sisteminin olması gerekmektedir. Bilgi yönetimi kavramının altyapısını oluşturan dört temel faktör bulunmaktadır. Bu faktörler entelektüel sermaye, organizasyon yapısı, kurum kültürü ve teknolojidir.

Teknoloji birçok alanda olduğu gibi bilgi yönetiminde de en önemli kavramlardan biridir. Teknoloji sayesinde bilgi daha hızlı bir şekilde yayılarak kendisine yaşam ortamı bulmaktadır. Teknoloji sayesinde bilgi yönetimi kavramı her geçen gün daha hızlanmakta ve gelişmektedir³⁶.

Kurum kültürü kavramı, 1980'lerin başlarından itibaren, her türlü kurumsal problemi çözebilecek bir altın anahtar olarak ele alınmaya başlanmıştır. Kurum kültürünün yönetim, davranış, sosyoloji, psikoloji, iletişim ve antropoloji gibi çeşitli bilim ve disiplinlerdeki bilim insanı ve araştırmacılar tarafından çalışılması, konu hakkında farklı tanımların yapılmasına neden olmuştur.

Kültür konusunda yapılan tartışmaların başında geleni kurumsal kültür çalışmalarında benimsenecek yöneme ilişkin tartışmalardır; Edgar Schein gibi bazı kuramcılar kurum kültürünün nicel yöntemlerle değil, nitel yöntemlerle (gözlem, görüşme vb.) ölçülmesi gerektiğini savunurken, bazı kuramcılar ise kurum kültürü araştırmalarında nicel yöntemlerin de kullanılabileceğini belirtmektedirler³⁷.

Kurum kültürü ifadesi örgüt ve kurum gerçeklerinin net bir şekilde izlenmesini sağlamaktadır. Kurum kültürü kavramı geçen asrın son çeyreğinde işletmelerin yapısını etkileyen bir kavram olmuştur. Kurum kültürü ile ilgili yapılan çalışmalar 1970'li yıllarda başlayarak 1980'lerde önemini iyice arttırmıştır. Kurum kültürünün en nemli amacı kurum ile kültürü iç içe geçirme çabasıdır. Örgüt kültürü işletmelerde düzgün bir şekilde yerleştiği takdirde verimli olabilmektedir³⁸.

³⁵ Halil Zaim, Bilginin Artan Önemi ve Bilgi Yönetimi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2003. s.86.(**Doktora Tezi**).

³⁶ Halil Zaim. "Türkiye'de Bilgi Yönetimi Uygulamaları", **Sosyal Siyaset Konferansları**, Sayı 50, 2015. 763

³⁷ Beril Akıncı Vural, **Kurum Kültürü**, İletişim Yayın evi, İstanbul, 2010, s. 14.

³⁸ Ahmet Bıyık, "Türk Medya Sektöründe Kurum Kültürü Araştırması", **NWSA: Humanities**, 9(4). 2014. s.158

Kurum kültürü, prosedürler yönetmelikler gibi elle tutulup gözle görülebilen bir kavram değildir. Bununla beraber, kurum içinde neyin nasıl yapılabileceğini şekillendiren güçlü bir kalıptır ve kurum içindeki davranışları kontrol eden, şekil veren bir yapıdır ³⁹. Kurum kültürünün iyice yerleşmesi bilgi yönetiminin işletmelerde uygulanması için oldukça önemlidir ⁴⁰.

Stewart'ın değerlendirmesine göre entelektüel sermaye, "kâra dönüştürülebilir bilgi" şeklinde açıklanmaktadır. Carroll'a göre ise entelektüel sermaye, "bir organizasyonun sahip olduğu görünür varlıklar ve görünmez varlıklar toplamından oluşmaktadır" ⁴¹.

Bilgi yönetimi kavramı için oldukça büyük bir öneme sahip olan entelektüel sermaye kavramı, dar anlamıyla organizasyon üyelerinin sahip olduğu bütün bilgiler ve bu bilgilerin ticari marka ve süreçler yoluyla ürün ve hizmetlere dönüşmesidir. Entelektüel sermaye, bir diğer bakış açısıyla organizasyonlara rekabet gücü sunan veya örgütlere rakiplerine nazaran daha baskın fırsatlar verme imkânı sunan bilgi ve tecrübeler bütünüdür ⁴².

Bilgi yönetiminin alt faktörlerini meydana getiren unsurlardan sonuncusu ise organizasyonların yapısıdır. Bilgi yönetimi uygulamalarının başarıya ulaşması için kurumsal alt yapı oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle bilgi yönetiminin içeriğine uygun olarak organizasyon yapısının meydana getirilmesi bilgi yönetimi için oldukça önemlidir. Bilgi yönetiminin uygun zemini için herhangi net bir bilgi vermek doğru olmamaktadır ⁴³.

Bilgi yönetiminin hayata geçirilebilmesi için uygun örgüt yapısının oluşturulması öncelikli olarak yapılacak işler arasındadır. Örgütlerin yapıları bilgi yönetimi için uygun olduğu takdirde başarıya ulaşmak kolay olacaktır ⁴⁴.

³⁹ Nevzat Bilge İspir, "Yöneticilerin Kullandığı Etki Taktikleri ve Kurum Kültürü: Uygulama ve Yönetimsel Etkileme İçin Model Önerisi", Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2008, s. 50.

⁴⁰ Zaim, 2015, ss. 763. (**Doktora Tezi**).

⁴¹ Yunus Bölükbaşı, "Entelektüel Sermayenin İşletme Bazında Ölçülmesinde Kullanılan Yöntemler ve Bir Sigorta Sektöründe Bir Araştırma", **Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, 36(1), 2014, s. 426

⁴² Şükran Gökçe, "Bilgi Çağının İş Organizasyonlarında Stratejik Bilgi Yönetimi: Teori ve Bir Uygulama", Selçuk Üniversitesi, Konya, 2006. 79, (**Yüksek Lisans Tezi**).

⁴³ Zaim, 2015, ss. 764.

⁴⁴ Soner Doğan ve Yiğit Yakup, "Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Bilgi Yönetimi Tutumları ile Öğrenen Okul Algıları Arasındaki İlişki", **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 33(1), 2014. s.159

1.8. Bilgi Yönetimi Stratejileri

Organizasyonel değişim ve yenilik süreci üzerine kurulu olan bilgi yönetimi stratejisi, yeni bilgilerin yaratılması, paylaşılması ve uygulanması ile sürekli yenilik yapmayı hedeflemektedir. Bilgi yönetimi stratejisinin uygulanması, organizasyonun öğrenme yeteneğinin gelişmesine, organizasyonun bilgi kapasitesinin bütünlendirilebilmesine ve bilginin etkin bir şekilde kullanılabilmesine olanak sağlayacaktır.

Yeni bilgiler ve yeni kazanılmış yeteneklerin, taklit edilmesi oldukça güçtür. Dolayısıyla, elde edilen yeni kaynaklar, organizasyonlara hem rekabet üstünlüğü sağlayacak hem de organizasyonların karlılıklarının artmasına neden olacaktır ⁴⁵.

Stratejik yönetim anlayışı organizasyonu çevresiyle mukayese ederek tanımlar. Buna göre organizasyonun stratejik pozisyonu ve istikameti, onu diğer örgütlerden farklı yapan temel kabiliyetleri ve temel kabiliyetlerin kendisine devam eden rekabet avantajı sunabilecek şekilde nasıl kullanıldığıyla alakalıdır. Stratejik yönetim yaklaşımına göre kuruluşların farklılaşan çevre koşulları ile içyapısını uyumlaştırabilmesi ve bu özellikleri devam ettirilebilir rekabet fırsatı haline getirerek hakim olduğu vizyonu ile çelişkili olmayan bir duruma getirebilmesi gerekmektedir. Bilgi yönetiminin son yıllarda öneminin artmasına bağlı olarak “Stratejik Bilgi Yönetimi” stratejik yönetim sürecinin bir tamamlayıcısı olarak ortaya çıkmıştır ⁴⁶.

Bilgi yönetimi stratejisi, rekabet avantajı kazanabilmek için bilginin yönetimine odaklanmaktadır. Bu nedenle, organizasyonların bilgi yönetimi stratejisi ile diğer stratejilerinin ilişkili olması gerekmektedir. Bilginin örtük ve açık olarak iki türünün olması, bilgi yönetimi stratejilerinin belirlenmesinde etkili olmaktadır. Bilgi türlerine bağlı olarak üç bilgi yönetimi stratejisinden bahsedilmektedir. Bunlar ⁴⁷:

1. Teknolojik stratejiler: Teknolojik stratejiler, enformasyon veya açık bilginin kullanıldığı durumlarda kullanılmaktadır. Teknolojik stratejilerin kullanım sürecinde, bireyler örtülü bilgilerini açık bilgiye dönüştürmekte yani bilginin kodlanması gerçekleşmekte ve bu açık bilgi veri tabanlarına kaydedilmektedir.

⁴⁵ Selçuk Kılıç, Bilgi Yönetiminde Liderliğin Rolü Üzerine Bir Araştırma, Niğde Üniversitesi, Niğde, 2006. s. 42, **(Yüksek Lisans Tezi)**.

⁴⁶ Zaim, 2003, ss. 98

⁴⁷ Betül Balkar, Ortaöğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Becerilerinin Bilgi Yönetimi Süreç Yeterliliklerindeki Rolü, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, 2012, s. 69-70**(Doktora Tezi)**.

Bu nedenle teknoloji, sistemler ve veri tabanları, bu stratejinin kullanımında yararlanılan araçlardır. Veri tabanlarında depolanan bilgiye istenildiği zamanda erişilebilmekte ve bilgi istenilen zamanda kullanılabilir.

2. Kişiselleştirme stratejisi: Kişiselleştirme stratejisi daha çok bilginin ait olduğu kişi ile ilgilenen bir stratejidir. Örtük bilginin bireyler arasında paylaşımına odaklanmaktadır. Organizasyonlarda kişiselleştirme stratejisi kullanılarak, organizasyon üyelerinin deneyimlerini birbirleri ile paylaşmaları sağlanabilmekte ve bu şekilde öğrenme süreçlerine katkıda bulunulabilmektedir.

Bu stratejinin kullanıldığı organizasyonlarda, yüz yüze iletişim ve diyalog tekniklerinin kullanımına önem verilmektedir. Örgüt üyeleri bu şekilde, işleri ile ilgili farklı konulardaki bilgileri öğrenme imkânına ulaşabilmektedirler.

3. Sosyalizasyon stratejisi: Sosyalizasyon stratejisi, teknolojik ve kişiselleştirme stratejilerinin birleşiminden oluşmakta ve bilginin karşılıklı değişimine odaklanmaktadır. Bu şekilde mevcut bilgiden yeni bir bilgi oluşturulabilmektedir.

1.9. Bilgi Yönetimi Süreçleri

Bilgi yönetimin temel amacı, işletmenin sahip olduğu entelektüel sermayeyi en iyi bir biçimde değerlendirmek ve etkin bir biçimde kullanarak verimlilik sağlamaktır. Ancak bilgi yönetiminin amacı işletmeden işletmeye farklılık gösterebilmektedir. Örneğin bazı işletmeler bilgiyi rekabet üstünlüğüne ulaşabilmek için kullanırken bazı işletmeler ise varlığını sürdürürebilmek için kullanmaktadırlar.

Bilgi yönetim süreci genellikle dört temel aşamadan oluşmaktadır. Bu unsurlar bilginin elde edilmesi, bilginin içselleştirilmesi, bilginin paylaşımı ve bilginin değerlendirilmesidir ⁴⁸.

1.9.1. Bilginin Elde Edilmesi

Bilgi yönetimi alt sürecinin ilk aşaması bilginin üretimidir. Bilgi üretimi bir örgütte yeni ve işe yarar fikirler ve çözümler geliştirilmesini ifade eder. Bilgi üretim süreci, örgütlerin kurumsal bilgi yoğunluklarını artırmak ve bu yoğunluğun gelişimi maksadıyla yapılan faaliyetler ile alakalıdır.

⁴⁸ Muammer Mesci, Bilgi Yönetimi, Yenilik ve İşletme Performansı Arasındaki İlişkide Ara Değişkenlerin Etkisi: Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2011. s.21.(**Doktora Tezi**)

Bilginin yaratılmasında iki boyut söz konusudur. Bu boyutlardan biri, ontolojik boyut, diğeri ise epistemolojik boyuttur. Ontolojik boyut kapsamında meydana getirilen bilgi, kurum çalışanları tarafından yaratılır. Epistemolojik boyutta ise açık ve örtülü bilginin karşılıklı dönüşümleri söz konusu olmaktadır⁴⁹.

Bilginin elde edilmesi çok aşamalı bir süreçtir. Bu model veri ile başlar ve öğrenmenin en üst ve sonra ürünü olan akıl ile biter. Örgütler bir şekilde sahip oldukları verileri hızla elden geçirilip örgüt işine ve amaçlarına ilişkili olanları seçmek ve kullanmak amacını güderler. Bir örgütün bilgi ve becerileri satın alarak, kiralarak ve geliştirerek elde edebilir⁵⁰.

Birçok işletme için bilgi yönetim sürecinin temel basamakları bilgiyi yaratma, paylaşma ve kullanmadan oluşmaktadır. Ancak diğeri alt basamaklarla birlikte altı basamaklı bir bilgi yönetim sürecinden bahsedilebilir. Bilginin yaratılması aşaması, bilginin elde edilmesi ya da örgüt içinde yaratılmasını ifade etmektedir. Bilgi örgüt dışından elde edebileceği gibi örgüt içerisindeki örtük ve açık bilgilerin kullanılmasıyla da yaratılabilir⁵¹.

Organizasyonlar bilgiye farklı yollardan ulaşmaktadırlar. Çoğunlukla organizasyonların yaptıkları hareket bilgiyi satın alma yönündedir. Genel fikirlere göre organizasyonlar bilgiyi üretmedikleri takdirde dışarıdan satın almaları uygun bir davranıştır⁵².

1.9.2. Bilginin İçselleştirilmesi

İçselleştirme: Açıktan örtülüye. Bir kişi açık bilgiyi yakaladıktan sonra onu içselleştirerek örtülü bilgi haline getirmelidir ki kullanılabilirsin. Bu bir öğrenme işlemidir ve içselleştirme olarak adlandırılır⁵³.

Bilginin içselleştirilmesinin en önemli katkısı, bireysellikten daha çok işletme ile ilgili olmasıdır. Bilginin işlenmeye uygun olabilmesi için örgütün hedefine uygun

⁴⁹ Pelin Baytekin. Bir Halkla İlişkiler Görevi Olarak Örgütsel Verimliliğin Artırılmasında Bilgi Yönetimi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2006. s.215(**Doktora Tezi**)

⁵⁰ Ahmet Ağır. Bilgi Yönetim Sistemleri ve Eğitimde Bilgi Yönetimi Sistemi Uygulaması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2005, s. 67(**Doktora Tezi**)

⁵¹ Mustafa Kurt, İşletmelerde Bilgi Yönetimi Uygulamaları ve Rekabet Avantajına Katkıları: Siemens Business Service (SBS) Türkiye Örneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon. 2004, s. 46(**Doktora Tezi**)

⁵² Filiz Karabağ, "Bilgi Yönetiminde Donanım ve Yazılım Teknolojileri", **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 14(1), 2005, s. 299

⁵³ Baytekin, a.g.e.,ss. 217.

biçimde bir araya getirmesi ve bu bilgileri güvenli bir biçimde saklanması gerekmektedir.

İşletme de bireyler açık durumdaki bilgileri özümseyerek, gerekli olanları belleklerine alırlar yani bilgiyi açık bilgiden örtük bilgiye dönüştürürler. Bireylerin bilgileri içselleştirmesi, işletme içerisindeki diğer bireylerle bilgi alış verişi sayesinde bilginin etkin bir paylaşma sürecine zemin hazırlar. Bilginin içselleştirmesi bireylerin kendilerine olan güvenini arttırmakta, yetenek ve iş yapma becerisi kazandırmaktadır⁵⁴.

Bilgi kavramının bir takım değerler kazanabilmesi onun düzenlenmesi ve bir takım şekillere sokulabilmesi ve muhafaza edilmesi ile olabilmektedir⁵⁵.

1.9.3. Bilginin Paylaşımı

Bilginin organizasyonun çeşitli seviyelerinde başarılı bir şekilde kullanılabilmesi için paylaşılması ve dağıtılması gerekmektedir. Bilgi aktarımını engelleyen unsurların başında kültürel faktörler gelmektedir. “Sürtünmeler” olarak da adlandırılabilir olan bu faktörler bilgi aktarımını yavaşlattığı veya tamamıyla engellediği gibi bilginin fire vermesine de neden olabilmektedir. Bilgi paylaşımı için güven ön koşuldur.

Güvene dayalı bir iş ortamında iletişim kanalları açılır, organizasyonel öğrenme artar ve bilginin paylaşılması cesaretlendirilir. Ayrıca, bilgi paylaşımını gerçekleştirebilmesi için çalışanların kullandıkları dilin ortak olması sağlanmalıdır.

Aynı kavramları konuşmayan ve değerlendirmeleri aynı temel üzerinde yapılmayan eylemler, iletişimin kopmasına neden olur⁵⁶.

1.9.4. Bilginin Değerlendirilmesi

Bilgiye ulaşımdan sonra en önemli konulardan biri de bilginin değerlendirilmesi konusudur. Bilgi değerlendirme süreci elde edilen bilginin yarar amacı ile kullanılma sürecidir⁵⁷.

⁵⁴ Mesci, a.g.e.,ss. 22.

⁵⁵ Selma Altındış, Bilgi Yönetimi Uygulamalarının Hasta Güvenliğine Etkilerine İlişkin Bir Araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar, 2009, s.9(**Doktora Tezi**)

⁵⁶ Onur Aydın, Süreç İyileştirmede Bilgi Yönetimi Uygulamalarının Kullanılması Üzerine Bir Vaka Analizi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007, s. 50(**Yüksek Lisans Tezi**)

Bilgi yönetiminin son aşaması bilginin değerlendirilmesidir. Sürecin son aşaması olan bilginin kullanılması örgütler için oldukça önemli olan bilgilerin kullanıcılar tarafından değerlendirilmesidir. Bilgi kavramı ancak uygun yerlerde değerlendirildiğinde faydalı olmaktadır. Bilginin kullanımı örgütlerin başarılı olup olmamasını da doğrudan etkilemektedir ⁵⁸.

Bilginin değerlendirilmesi aşaması, örgütler açısından oldukça önemlidir. Bilgi ancak örgüt içinde stratejik noktalarda kullanıldığında değerlendirilmektedir. Verilen her bir bilgi büyük bir önem taşımaktadır. Bilginin günümüzde artan önemi ile daha da önemli bir hal almaya başlamıştır. Bilginin değerini anlayan işletmeler ise bilgini kullanımı ve değerlendirilmesine ayrı bir önem vermektedirler ⁵⁹.

1.10. Bilgi Yönetiminin Özellikleri

Bilgi yönetimi firmalarda üretimin nasıl yapıldığını belirterek çalışmalara başlamaktadır. Bunun için çalışanların üretim bilgilerini etkinleştirerek, üretimde verimliliğin nasıl elde edileceğini açıklamaktadır.

Üretim sürecindeki aksaklıkları gidererek maliyetlerin düşmesini sağlayacak bilgileri ortaya çıkarmaktadır. Sadece kurumun içerisindeki bilgilerle değil kurum dışındaki bilgileri de toplayarak, işletmenin bilgi hazinesini zenginleştirir.

Bu hazineden zamanı geldiğinde yetkili çalışanlar gerekli bilgileri kolayca elde edebilecektir. Bilgi yönetimi, disiplinler arası bir özellik de taşır. Bu özelliği diğer disiplinlerden yararlanarak sorunlara çözüm getirmede kullanılır. Psikoloji, sosyoloji, dilbilim ve mühendislik bilimlerinden, ekonomi, işletme ve finans gibi disiplinlerden faydalanır ⁶⁰.

⁵⁷ Özgür Selvi, "Bilgi Toplumu, Bilgi Yönetimi ve Halkla İlişkiler", **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, Gümüşhane, 2012, s. 205

⁵⁸ Taner, Tetik ve Yılmaz, a.g.e., ss. 487.

⁵⁹ Altındış, a.g.e., s.27.

⁶⁰ Korhan Müderrisoğlu, Bilgi Yönetimi Teknolojilerinin ve Tekniklerinin Kullanım ve Etkinliğinin Değerlendirilmesi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2012, s. 26-27.(**Yüksek Lisans Tezi**)

1.11. Bilginin Artan Önemi

İnsanlığın varoluşundan beri yakıdan ilgilendiren bilgi de ancak 20'inci yüzyılda sistematik ve nesnel bir şekilde ele alınmaya başlanmıştır. Oysa yüzyıllar boyunca insanoğlu elde ettiği her türlü bilgiyi kendinden bir sonraki kuşağa aktarmıştır. Ticaret, tarım ve üretim faaliyeti gösteren insanlar ve aileler bilgi birikimlerini çocuklarına bırakmıştır ⁶¹.

Bilgi tüm çağlarda insanlar açısından önemini korumuş bir kavramdır. İlk çağlarda insanların hayatlarını devam ettirebilmek için ihtiyaç duydukları bilgi zamanla daha da büyük önem kazanmıştır.

Dünya üzerinde yaşayan canlılar arasında yalnızca insanlar yaşamak için yapacakları faaliyetler hakkında bilgisizdir. Hayvanlar içgüdüsel olarak ne yemeleri gerektiğini bilmektedirler bu durum bilginin paylaşımı ile olmamaktadır. İnsanlar ise yaşamak için neler yapmaları gerektiğini bilir bir pozisyonda doğmamaktadırlar. Yaşamlarını devam ettirebilmeleri için bilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. İnsanlar neleri yiyip neleri yememeleri gerektiğini günümüzde bilgi yoluyla öğrenmektedirler ⁶².

Tarım kökenli geleneksel toplum yapısı sanayiye dayalı yapıya dönüşüm uzun yıllar almasına istinaden sanayi toplum yapısından bilgi aşamasına dönüşüm oldukça seri bir şekilde gerçekleşmiştir. Bunun temel sebebi, gelişen teknolojilerin gelişim oranı ile bireylerin bu hıza uyum aşamasının gelişmişliğinden kaynaklanmaktadır ⁶³.

Bilgi nesilden nesile aktararak genişlemeye devam etmiş bir kavramdır. İnsanların doğadan öğrendiklerini ailelerine aktarmaları zincirin ilk halkalarını oluşturmuştur. İlerleyen zamanlarda gittikçe büyüyen bu zincir günümüze kadar aktararak gelmiştir.

Örgütler açısından yaşamsal kan olarak nitelendirilebilecek olan bilgi, karar alma noktasında da stratejik bir önem arz etmekte, bu bağlamda bilgi karar alma noktasında belirsizliklerin azaltılmasına yardımcı olmaktadır. Bilgiye dayalı bir ekonomik ve sosyal dönüşüm sürecinin yaşandığı günümüzde kurumsal planlama

⁶¹ Mehmet Akkaya, Endüstriyel Örgütlerde Bilgi Hizmetleri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010. s. 18(**Doktora Tezi**)

⁶² İsmet Kesen. "Bilgi Yönetimi ve Eğitim Yönetimine Uygulaması", **Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 1(1), 2013, s. 56.

⁶³ İsa İpçioğlu, İşletmelerde Liderlik ve Örgüt Kültürünün Bilgi Yönetimine Etkilerinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, 2004, s. 2(**Doktora Tezi**)

ve kontrol açısından da bilginin yadsınamaz bir öneme sahip olduğu dikkatleri çekmektedir ⁶⁴. Bilgi günümüz koşullarında işletmeler için de değer kazanmış bir kavramdır.

Bilgi, işletmelerde rekabet üstünlüğünün elde edilmesi ve bu üstünlüğü devam ettirmek için çok mühim bir kaynaktır. Günümüz dünyasında uygulanan tüm işlemlerin birçoğu bilgiye dayanmaktadır. Örgütler bilgiyi temel alarak üstünlük elde etmektedirler ⁶⁵.

Globalleşme rüzgarının altında gerçekleşen bilgi toplumu ve bilginin önem kazanması, bilgi sektörünü doğurmuş, beraberinde bilgisayarlaşma, bilişim ve iletişim teknolojilerini geliştirmiştir. Elektronik aletler, elektronik haberleşme, robotlar, gelişen malzeme teknolojileri gün yüzüne çıkarmış, tüm bu teknolojiler aracılığıyla farklı yerlerde üretilen bilginin her tarafa yayılması sağlanmıştır⁶⁶.

⁶⁴ Pelin Baytekin, Bir Halkla İlişkiler Görevi Olarak Örgütsel Verimliliğin Artırılmasında Bilgi Yönetimi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2006. s.165(**Doktora Tezi**)

⁶⁵ Seher Arslankaya, **Kurumsal Bilgi Yönetimi Modeli**, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 2007, s. 3.

⁶⁶ Muammer Mesci, Bilgi Yönetimi, Yenilik ve İşletme Performansı Arasındaki İlişkide Ara Değişkenlerin Etkisi: Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2011, s.19.(**Doktora Tezi**)

İKİNCİ BÖLÜM

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE ÖNEMİ

2.1. Bilgi Teknolojisi Kavramı

Bilgi teknolojisi; kavram şeklinde değerlendirildiğinde, bilgilerin kayıt altına alınması, bilgilerin üretimi, üretilen bilgilere olan erişim, bilgilerin depolanması ve aktarılması şeklindeki işlemlerin etkin bir şekilde değerlendirilmesi için kullanılan bir sistemdir. Bilgi teknolojisi; örgütsel birimlerin rasyonel kararlarını sağlamak amacıyla bilgi derleme ve işleme kapasitelerini geliştirmek üzere kullanılan teknik donanımlar ve yazılımlar topluluğudur.

Bilgi teknolojisi; çeşitli alt teknolojileri içine alan ve asıl halkaları, bilgisayar teknolojisi mikro elektronikten oluşan bir zincire benzer. Birbirleri ile etkileşen zincirin öteki öğeleri, kişisel bilgisayarlar, yeni iletişim hizmetleri, ofis otomasyonu vb.'dir. Bu zincirler, bilgi teknolojisi gelişimin önemli, ancak olağan bir uzantısıdır. Zinciri oluşturan bu halkalar, hem birbirinden bağımsız, hem de birbirleriyle bağımlı çalışabilirler⁶⁷.

2.2. Dünyada Bilgi Teknolojisi

Bilgi teknolojileri tarihsel gelişim süreci içerisinde incelendiğinde gelişmiş dünya ülkeleri, insan toplulukları ile geri kalmış dünya ülkeleri arasındaki temel farkın tarihsel süreç içerisinde iletişim alt yapısına verdikleri önemden kaynaklandığını görebilmekteyiz. İnsan topluluğunun gelişim süreci birbiriyle bağlantılı dönemlere ayrılarak incelenebilir. Bu aşamalar arasındaki en önemli etkenler artan bilgi birikimi ve teknik olanaklardır.

Kuşkusuz bu noktada unutulmaması gereken iletişim araçlarının giderek gelişimidir. Tekerleğin bulunmasıyla hızlanmaya başlayan iletişimin günümüz elektromanyetik dalgalarına kadar olan gelişim sürecinde insan topluluğunun toplumsal, siyasal ve ekonomik savaşı gözler önüne serilmektedir.

⁶⁷ Aytekin İşman, "Sakarya İli Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Yönündeki Yeterlilikleri", *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 1(1), 2002, s. 76.

Bu mücadelenin her döneminde insan topluluğunun bilgi edinmeye, edinilen bilgileri kendisi için yararlı duruma getirmeye ve iletmeye çalıştığı görülmektedir ⁶⁸.

Bilgi kavramı günümüz için ulaşılması oldukça kolay ancak uygulamada sorunlar yaratan bir kavramdır. Bilgi teknolojilerine sahip olmak toplumların gelişmesi ve bilgiye ulaşmaları için büyük bir önem arz etmektedir. Toplumların gelişmişlikleri ve bilgiyi etkin bir şekilde kullanmaları ekonomik olarak rahatlamalarını da sağlamaktadır. Günümüzde bilginin bu kadar büyük bir önem kazanması toplumların birbirleriyle bilgi rekabetine girmelerini de sağlamaktadır ⁶⁹.

Küreselleşmenin gerçekleşmesi ile beraber bilgi kavramının önemi de artmıştır. Küreselleşme ile birlikte işletmelere birçok yeni kavramlar da girmiştir. İşletmeler için öncelik sırası değişerek uluslararası platformda bilgiye verilen değer artmıştır. Bilginin yaratıcısı ve kullanıcısı insandır. İnsanlar edindikleri bilgiler ile tüm dünya düzenini değiştirebilmektedirler ⁷⁰.

1990'lı yıllar bilgi teknolojisindeki gelişmelerin radikal dönüşümlere sebep olduğu yıllardır. Bilgi teknolojisindeki bu gelişmeler giderek artan bir hızda devam etmekte, sosyal yaşamın her alanını etkisi altına almaktadır.

Küreselleşmenin giderek arttığı günümüzde organizasyonların artan rekabet koşullarında varlıklarını devam ettirebilmeleri için bilgi teknolojileri bir zorunluluk haline almıştır. Bununla birlikte bilgi teknolojisinde belirli bir seviyeyi yakalamakta yetmemekte, meydana gelen değişmelerin ve gelişmelerin yakın takipçisi olmak ve bu gelişmelere olabildiğince çabuk ayak uydurmak gerekmektedir.

Konunun önemini anlamak için bu alandaki gelişmelerin rekabet ortamını ne şekilde etkilediğini ve organizasyonlarda nasıl köklü değişikliklere neden olduğuna bakmak yeterli olacaktır ⁷¹.

⁶⁸ Aytakin İşman, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, 3. Baskı, Değişim Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 21.

⁶⁹ Özgür Selvi, "Bilgi Toplumu, Bilgi Yönetimi ve Halkla İlişkiler", **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, Gümüşhane, 2012, s. 191.

⁷⁰ Mehmet İnce ve Ercan Oktay, "Bilginin Stratejik Güç Olarak Önemi ve Örgütlerde Bilgi Yönetimi", **Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi**, 10(9), Konya, 2006. s. 16.

⁷¹ Şemseddin Gündüz ve Ferhat Odabaşı, "Bilgi Çağında Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Önemi", **The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET**, 2004, s. 54

2.3. Bilgi Teknolojileri Öğeleri

Bilgi teknolojileri, bilginin üretilmesinden öte doküman ve bilginin üretilmesi, depolanması ve dağıtımı hedefiyle kullanılmakta olan araç ve işlevleri belirtmektedir. Bilgi teknolojileri, bilginin üretilmesi ve ortaya çıkarmak için değerlendirilen bilgisayarları, bilgisayarları birleştiren eklentileri, veri ağlarını, yazıcıları, telefonu, radyoyu, televizyonu, uydu iletişimini ve bunun gibi teknolojileri kapsamaktadır. Bilgi teknolojilerinin öğeleri donanım, yazılım ve veri tabanı olmak üzere üç tanedir.

Donanım, bilgisayarların fiziksel öğeler bütünüdür ifade eder.

Yazılım, belirli bir sorunun bilgisayarda çözümü için ortaya çıkabilecek tüm koşullara göre uyarlanacak eylem ve işlemleri belirleyen bilgisayarın kesinlikle uyacağı komutlar dizisidir. Yazılımlar, işletim ve sistem yazılımları olarak ikiye ayrılır. İşletim yazılımı, program dizinini yönetmek ve denetlemek için kullanılan hizmet yöntemlerinin bütünlüklü toplamı, koleksiyondur.

Sistem yazılımları ise donanıma ait alt unsurları işlemlerine, ana ve yardımcı bellek arasındaki hareketleri denetler, girdi çıktı ve merkezi işlem birimi arasında bilginin akımını ifade etmektedir. Veri tabanı, uygulama yazılımları tarafından kullanılacak olan bütün verileri içerir⁷².

2.4. Bilgi Teknolojilerinin Türleri

Bilgi sistemlerine kayıtlı teknoloji ve bireylerin beraber çalıştıkları büyük bir gerçektir. Diğer ifade ile bilgi sistemleri birtakım amaçların yerini bulması için dokümanları karar veren mekanizmalar için anlamı olan verilere yönlendiren insan gücü ile üretilmiş programlar ve yönetim aşamalarından meydana gelen sistemler dizisidir.

Bu sistemlerin var olma aşamasında, bilgisayar yazılım ve donanım teknolojilerindeki gelişmeler, birtakım kararlar alma fonksiyonunun etkinliğinin artırılmasına yönelik bütün çabalar ile doğrudan ilişkili tam, doğru, güvenilir bilginin

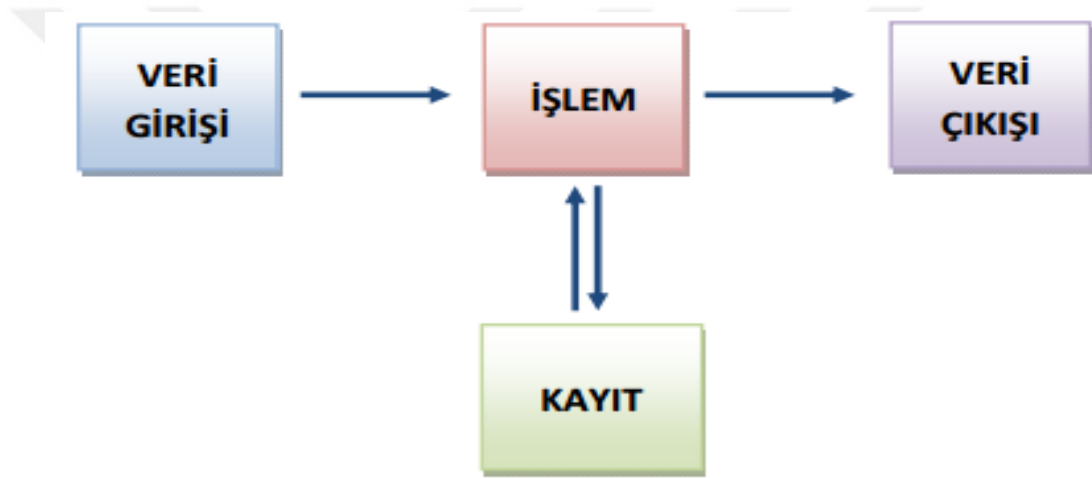
⁷² Dilşad Tatar, Bilgi Teknolojilerindeki Gelişimlerin Seyahat Acentalarına Yansımaları: Bir Alan Araştırması, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 2008, s. 14(**Yüksek Lisans Tezi**)

ulaşımına olan istek, güçlü üstünlük baskısı ve üniversiteler tarafından yapılan araştırmaların önemli etkileri olmuřtur⁷³.

2.4.1. Bilgisayar

Bilgisayarların işleyiş mantığı, aldığı bilgileri, daha önceden yüklenmiş programlar bazında belli kriterler çerçevesinde işleyen, bu bilgilerden belirli sonuçlar üreten ve bu bilgileri elektronik ortamda depolayabilen cihazlardır.⁷⁴.

Bilgisayarların çalışma stilinde mevcut olan 4 aşama tarihsel süreçte de değişikliğe uğramamıştır.

Şekil 1. Bilgisayarın Temel Çalışma Aşamalar

Yaşanan teknolojik gelişmeler nasıl olursa olsun bilgisayarlar, ne kadar farklı olarak kullanıma achilds da her zaman bilgi yönetimi için önemini koruyacaklardır. Bilgisayarlar kullandıkları uzun yazılımlar sayesinde bilgi yönetim aşamasında oldukça büyük bir yere sahiptirler.

Bilgisayarların günümüzdeki önemi giderek genişlemekte ve kullanım alanları da artmaktadır. Bilgisayarlar son dönemde bilgi elde etmek ve kullanıcılara iletmek

⁷³ Grunberg, J. and Summers M, **Computer Innovation in Schools: A Review Of Selected Research Literature**, Journal of Information Technology for Teacher Education, 1(2), 1992, s. 260.

⁷⁴ Ergün Acar, "Bilgisayarın Tanımı ve Donanım Bilgisi", Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu, **Bilgisayar Dersi Ders Notları**, Ankara, 2014, s.8

görevini de üstlenmiştir. Bilgisayarlar bilgileri dönüştürme özelliğine de sahiptirler ve bu özellikleriyle günümüzde bilgi yönetiminde büyük bir ilerleme sağlanmıştır ⁷⁵.

2.4.2. Yazılım ve Donanım

Bilgisayar, genel anlamda donanım ve yazılım olmak üzere iki yapıda incelenmektedir.

Donanım (Hardware): Bilgisayarların fiziksel özelliklerinin tamamını meydana getiren parçalara donanım adı verilmektedir ⁷⁶.

Yazılım (Software): Bilgisayarda bulunan donanımsal parçaların çalışma kriterlerini oluşturan ve kullanıcılar ile bilgi aktarımını sağlayan bileşenlerdir. Bunun yanı sıra bilgisayarlara kurulan tüm programlar da yazılım olarak değerlendirilmektedir ⁷⁷.

2.4.3. İnternet

İnternet, oldukça geniş bir kavramı ifade etmektedir. Kısaca internet, dünya genelinde bilgi kaynaklarından meydana gelen bir grubu işaret etmektedir. Bu özelliğiyle internet sürekli büyüyen ve gelişen bir yapıya sahiptir.

Bu iletişimde bilgisayarlar birbirleriyle fiziksel olarak bağlantılıdır ve oluşturulan bazı özel protokoller ile birbirlerine bağlı olan bilgisayarlar ile bilgi paylaşımı için birçok işlem gerçekleştirilmektedir. Bilgisayarların bu özellikleriyle birlikte kullanıcılar arasında sınırsız bilgi paylaşımı yapılabilmektedir ⁷⁸.

İnternetin ilk dönemlerindeki kullanılış amacı genelde bilgi edinmek ve haberleşmek olmuştur. Ancak ilerleyen zamanlarda gelişen teknolojinin de etkisiyle kullanıcılar kendi içeriğini oluşturma, sunulan içeriklere birtakım yorumlar getirebilme gibi isteklerle web 2.0'ın gelişmesine sebebiyet vermişlerdir. Web 1.0'ın yetersizliğinden dolayı ortaya çıkan web 2.0 sayesinde kullanıcılar pasiflikten çıkmış artık aktif birer kullanıcı haline gelmişlerdir.

⁷⁵ Solmaz Filiz Karabağ, "Bilgi Yönetiminde Donanım ve Yazılım Teknolojileri", **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi** 14(1), 2005, s. 303.

⁷⁶ Ergün Acar, "Bilgisayarın Tanımı ve Donanım Bilgisi", Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu, **Bilgisayar Dersi Ders Notları**, Ankara, 2014. s. 8.

⁷⁷ Acar, a.g.e.,ss. 8.

⁷⁸ Marsh, L. AndFlanagan, R., 2000. **MeasuringTheCostandBenefits of Information Technology in Construction Engineering**, Construction andArchitectural Management, 4, s. 424.

İçinde bulunduğumuz dönemin sosyal ağ siteleri web 2.0'ın ne kadar fazla geliştiğinin birer kanıtıdır. İnternetteki bilgiler arttıkça kişilerin arama sonuçlarında istedikleri bilgiye ulaşma süreleri uzamış, hatta bazen istenilen bilgi web ortamında yer alıyor olsa bile doğru arama yapılmadığından bilgiye ulaşamama sıkıntıları ortaya çıkmıştır. Temelleri geçtiğimiz yıllar içerisinde atılan ve bir bakıma “kişiyeye özel internet” olan web 3.0 ile alışlagelmiş internet alışkanlıkları değişmeye başlamıştır⁷⁹.

İnternet, tüm dünya çapında hızla yayılan ve oldukça ilgi çeken bir iletişim sistemidir. İnternetin yaygınlaşması bilgi aktarımının da hızlanmasını sağlamakta ve bilgi yönetimi konusuna değer katmaktadır. Kullanıcılar bilgisayarlar sayesinde bilgiye ucuz ve hızlı bir şekilde ulaşmaktadırlar. Tüm bu özellikler internetin önemini her geçen gün daha da arttırmaktadır⁸⁰.

2.4.4. İtranet-Ekstranet

İtranet: Elektronik insan kaynakları uygulamalarından bir diğeri de intranettir. İtranet, işletme içi bilgi sistemi olarak kısaca tanımlanabilmektedir. İtranet, işletme içindeki bilgi trafiğinin merkezi olarak değerlendirilmektedir. İtranet, işletmede bölümler arasındaki ilişkinin sınırsız olabilmesi için oldukça büyük bir değere sahiptir. Bu sistem sayesinde işletme içindeki bölümler birbirleriyle iletişim kurabilmekte ve bilgi paylaşımını sağlayabilmektedirler⁸¹.

Ekstranet: Ekstranet, firmaları, tedarikçileri, diğere işletmeler ile bağlayan ve bu sistemi gerçekleştirirken ise internet teknolojilerinin kullanılmasını sağlayan bir ağ şeklinde açıklanabilmektedir. İnternetteki bilgiler herkese açık olsa da bir takım bilgilerin işletmelere özel olması gerekmektedir.

İşletmeler arasında mutlaka bilgi paylaşımı olmaktadır. Bu sistem için ise ekstranet kullanılması gerekmektedir⁸².

Eğer intranete örgüt dışından kullanıcıların kısmi erişimine izin veriliyorsa, oluşan bu yeni ağ ekstranet olarak adlandırılmaktadır. İtranete sadece bir örgütün

⁷⁹ Tuğba Koç, İşletmelerde Bilişim Teknolojisi Gelişmişliğinin Ölçülmesi: Sakarya Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2015, s. 16. (Yüksek Lisans Tezi)

⁸⁰ Dilber, a.g.e., ss. 64

⁸¹ Johnscher, C., **An Economic Study of Information Technology and Corporation Of the 90's**, Oxford University Press, Oxford, 1994, s. 54.

⁸² Fulden Karadal ve Murat Türk, “İşletmelerde Teknoloji Yönetiminin Geleceği”, **Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi**, 1(1), 2008, s. 67.

üyeleri ve çalışanları erişebilirken, ektranete örgüt dışından çeşitli düzeylerde erişim olabilmektedir. Bu da geçerli bir kullanıcı adı ve parola alınarak gerçekleştirilebilir⁸³.

2.5. Bilişim Teknolojilerinin Evrimi

2.5.1. Bilgi İşlem Dönemi

Dünyada yaşana bilgi işlem süreci 1960 ve 1980 seneleri arasında ortalama olarak 20 sene boyunca sürmüştür, süreç boyunca da işletmelerde ana bilgisayarlar ve bu ana bilgisayarlara bağlı olarak donanım ve yazılım sistemleri yer almıştır. Daha sonradan geliştirilen mini bilgisayarlar kullanıcıları avantajlar sunmasına karşın ana bilgisayarlar gibi kullanılmışlardır.

Bu dönemde anabilgisayarların başlıca kullanım amaçları alt düzey muhasebe ve endüstriyel işlerin otomasyonudur. Dönemde hakim olan uygulama şekli, organizasyonun daha verimli çalışmasını sağlayabilecek otomasyonun yerleştirilmesidir. Otomasyonun uygulamalarının bir sonucu olarak, 1970'li yıllardan itibaren mavi yakalı işçiler sayısal olarak azalmışlardır ve bu azalma 1980'li yıllarda da devam etmiştir⁸⁴.

2.5.2. Mikro Dönemi

Mikro dönemin bilgi işlem sürecinde ayrıldığı nokta, kullanılan bilgisayarların otomasyon sisteminde olduğu şekliyle orta kademedeki bulunan idarecilerin değil, profesyonel kişilere destek olmak hedefiyle değerlendirilmesidir. Yaşanan mikro dönemin değerlendirilmesi ise mikro bilgisayarlar aracılığı ile gerçekleşmiştir⁸⁵.

2.5.3. Ağ Dönemi

Alt kademelerde yapılan işlerin otomasyonu, bilgi işçilerine verilen önemin artması ve yapılan hizmetlerin geliştirilmesi aşamalarında yükselen yatırımlar bilgisayarların arasındaki ağların düzenlenip yaygınlaşması için bir taban

⁸³ Yelda Köksal, Açık Bilgi Yönetim Mekanizmalarının Karar Verme Sürecindeki Rolü, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2011, s. 46. **(Yüksek Lisans Tezi)**

⁸⁴ Emre Türkmen, Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı ve Etkinliklerinin Bir Sigorta Şirketinde İncelenmesi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2011, s. 46. **(Yüksek Lisans Tezi)**

⁸⁵ Levent Şahin, Başak Çetin, Kadir Yıldırım, "Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmelerin İşletmelerin Strateji ve Maliyetleri Üzerine Etkileri", **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, Sayı 1, 2010, s. 558

hazırlamıştır. Günümüz koşullarında hem yerel hem de geniş alan ağları oldukça etkilidir⁸⁶.

2.6. Bilgi Teknolojilerine Öncülük Eden Gelişmeler

Nasıl ki sanayi toplumunun kurulmasında sanayi devrimi etkili olduysa bilgi toplumunun oluşmasında da bilgi teknolojileri etkili olmuştur. Bilgi toplumunun her alanda gelişmesini sağlayan bilgisayarlar zihinsel emeklerin de yerini tutmaktadır⁸⁷.

Bilgi teknolojilerinin tarihsel geçmişi yazının bulunmasına kadar dayanmaktadır. Bilgi aktarımının yapıldığı anlar bilgi teknolojilerinin gelişimini sağlamıştır. Bu hızlı gelişimi hızlandıran olay ise matbaanın icadı olmuştur. Buhar gücünün endüstride kullanılmaya başlanması, taşımacılıkta sağlanan teknolojik gelişmeler, telgraf ve radyo teknolojileri kapsamında yapılan değişimler bilgi teknolojilerinin gelişmesine büyük katkılar sunmaktadır⁸⁸.

2.7. Bilgi Teknolojilerinin Gelişimi

2.7.1. Bilgisayar Teknolojilerindeki Gelişmeler

Bilgi teknolojileri bilgisayarların ve iletişimin gelişmesiyle birlikte hızla büyümüştür. Dünyada en hızlı gelişim gösteren teknolojik ürünlerin başında gelen bilgisayar en başlarda devasa büyüklüklerde olmasına karşın günümüzde cebimize rahatlıkla girecek boyutlara kadar küçülmüştür.

Geçtiğimiz elli yıllık sürede bilgisayarların organizasyonlarda kullanıma başlanmasıyla beraber bilgiye ulaşım ve bilgiyi kullanım alanlarında muazzam gelişmeler olmuştur. Bilgisayar teknolojisi arttıkça bilgiyi işleme, daha süratli, güven ortamında ve daha maliyetsiz olarak icra edilmeye başlanmıştır. Elektronik teknolojisinin gelişimi sayesinde, örnek olarak transistörlerin küçülmesi ile birlikte bilgisayarların boyutlarının ve performanslarının artması sayesinde kullanım alanları daha da genişlemiştir⁸⁹.

⁸⁶ Türkmen, a.g.e.,ss. 47.

⁸⁷ Özlem Canan, Bilgi Teknolojisi Sınıflarının Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2008, s. 26.(**Yüksek Lisans Tezi**)

⁸⁸ Hatice Bayındır, Stratejik İnsan Kaynakları Yönetiminde Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı: Teori ve Bir Uygulama, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2007, s. 42.(**Yüksek Lisans Tezi**)

⁸⁹ Bekir Mercin. Hizmet Sektöründe Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı ve Verimliliğe Etkisi: İzmir Defterdarlığında Bir Araştırma, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014, s. 10.(**Yüksek Lisans Tezi**)

İşletmelerde kullanılan bilgi teknolojilerini aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır⁹⁰:

İnternet kullanımı: Dünya üzerindeki bilgisayarların birbiri ile bağlandığı ağıdır ve bu şekilde bilgi kaynakları paylaşılır. İnternet, tüm dünya üzerine yayılmış olan bilgisayar ve benzeri araçların oluşturduğu büyük ağın adıdır.

İnternet kullanımı dünyada ilk kez 1960 senesinin sonlarında ABD 'deki üniversiteler arasında bir ağ oluşturulup söz konusu ağ aracılığı ile veri alış verişi yapılması amacıyla oluşturulmuştur. 1980'lerin başında ortak iletişim protokollerinin temellerinin atılması ile dünya genelindeki ağın ilk adımları atılmıştır.

Başlangıçta internete sadece bilgisayarların erişebileceği düşünülse de bugün geldiğimiz noktada taşınabilir telefonlar, taşınabilir bilgisayarlar, televizyon vb araçlar internete erişebilir durumdadır. Bu, bilgiye erişme konusunda sadece bir çeşit cihaza bağlı kalınması gibi bir dayatmayı kırmış ve hücrel haberleşmedeki yeniliklerle mekandan bağımsız olarak bilgiye erişilmesine olanak vermiştir.

Intranet ve Ekstranet kullanımı: İşletmelerin kendi içlerindeki kapalı ağları olan Intranet ve dışarıya erişimin olduğu Ekstranet.

Ofis otomasyon sistemleri: Ofis içinde rutin olarak yapılan işlerde bilgisayar kullanımıdır.

Fonksiyonel bilişim sistemleri: İşletme içinde kullanılan pazarlama bilişim sistemi, üretim bilişim sistemi gibi işletme fonksiyonlarının kullandığı sistemlerdir.

Yönetim Bilişim Sistemleri: Bu sistemler yönetime katkı sistemleri olup firmaların yaptıkları girişimlerin planlanması ve denetimi firmaların ilerideki stratejilerinin bilinmesine yönelik tahminler yapılmasına imkan sunan raporlamaların ve sunumların yapılmasını sağlar.

Uzman sistemler: Bireylerin faaliyetlerini, tecrübelerini elektronik ortamlara ulaştıran yapay zeka programlarına verilen isimdir.

⁹⁰ Halil Elibol, "Bilişim Teknolojileri Kullanımının İşletmelerin Organizasyon Yapıları Üzerindeki Etkileri", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 13, 2005, s. 158-159.

Karar destek sistemleri: Firma yöneticilerinin yarı yapılandırılmış veya henüz yapılandırma işlemi uygulanmamış olan kararlarına katkı olması hedefiyle oluşturulmuş sistemlerdir.

Elektronik veri değişim sistemleri: Bu sistemler, bilgisayar ve bilgisayar ağı sistemleri kullanılarak fatura, nakliye, fiyat listesi, ithalat-ihracat dokümanları gibi evrakların işletmeler arası transferi için kullanılan sistemlerdir.

2.7.2. İletişim Teknolojilerindeki Gelişmeler

Yeni iletişim teknolojileri birçok alanda olduğu gibi basın alanında da etkilidir. İletişim teknolojilerindeki en büyük gelişme Gutenberg'in matbaa icadı olmuştur. Yaşanan gelişmeler basın üzerinde tüm dünya çapında etkili olmuştur⁹¹.

Yeni iletişim teknolojilerini tanımlamak için öncelikle diğer iletişim teknolojilerinden ayrılan özelliklerini belirtmek gerekmektedir. Bir iletişim teknolojilerinin geniş tabir ile yeni iletişim teknolojisi olarak adlandırmak için belli nitelikleri bünyesinde barındırması gerekmektedir. Yeni iletişim teknolojileri; kitle seyircisini kişisel kullanıcı şeklinde de açıklayabilen, kullanıcıların içerik ve uygulamalara farklı zaman dilimlerinde etkileşimli olarak ulaşabildikleri sistemler şeklinde tanımlanmaktadır.

Sıkça kullanılan yeni iletişim teknolojileri teriminin kapsadıkları, sürekli değişmektedir çünkü teknolojik gelişmeler sürekli gelişmekte ve değişmektedir. Önceleri yeni iletişim teknolojilerinden kastedilen televizyon ve telekomünikasyon hizmetleri iken günümüzde bu terimle dijital televizyon, internet mobil iletişim zihinde canlanmaktadır. Böylece gelişen teknolojiler, yeni iletişim teknolojilerinin içeriğini değiştirmekte ve yeni olarak adlandırılan teknoloji artık eski olmaktadır⁹².

⁹¹ Mustafa Özbek, İletişim Alanında Teknolojik Gelişmeler ve Türkiye, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul,2009, s. 44.(**Yüksek Lisans Tezi**)

⁹² Ezel Kamçılı, Yeni İletişim Teknolojilerinin Halkla İlişkiler ve Tanıtım Alanında İşlevselliği Üzerine Bir Çalışma: İstanbul Restaurants Web Sitesi İncelemesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, , İstanbul, 2009, s. 52.(**Yüksek Lisans Tezi**)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİLGİ TEKNOLOJİSİ VE MUHASEBE İLİŞKİSİ

3.1. Muhasebede Teknolojinin Yeri

Sosyal yaşamın niteliğini değiştiren bilgi teknolojisindeki gelişmeler, diğer kurumlarda olduğu gibi muhasebe organizasyonlarının da işlerini kolaylaştırmakta, hızlandırmakta ve bunun sonucunda da muhasebe çalışanlarını yeni yöntemler ile karşı karşıya getirmektedir. Muhasebeciler bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin getirdiği değişikliklerle yüz yüze kalmıştır. Günümüz koşullarında etkili bilgi temin etmeyi ve edinilen bilgilerin uygulanmasını basitleştiren bilgi sistemlerinin muhasebe faaliyetlerinde değerlendirilmesi bir ihtiyaç halini almaktan çıkıp mecburiyete dönüşmüştür.

Bilgi teknolojisinin muhasebede kullanılmasıyla muhasebe faaliyetlerinde köklü değişiklikler meydana gelmiş ve etkinlik önemli şekilde artmıştır. Bilgi teknolojisinin kullanımıyla, muhasebe faaliyetleri daha kolay, daha pratik ve sistemli bir hale gelmiştir. Bu yeniliklerle birlikte bilgi teknolojisi muhasebe faaliyetlerinde başarı için hayati bir öneme sahip olmuştur⁹³.

Geleneksel muhasebe birçok alanda yetersiz kalmıştır. Ürün çeşitliliğinin azalması, büyük ölçüde üretim faaliyetinin gerçekleşmesi ve talep edilen çeşitlerin değil de üreticilerin istediği ürünlerin üretiminin sağlandığı ortamlar için tasarlanan geleneksel maliyet muhasebesi modeli, neredeyse insansız çalışan otomatikleştirilmiş üretim ortamlarının ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Geleneksel maliyet sistemlerinin yetersiz kalmasında etkili olan bazı faktörler şunlardır⁹⁴:

- Kar marjlarını açıklamakta karşılaşılan zorluklar
- Üretimi güç olan mamullerin yüksek karlılık göstermesi,
- Bazı bölümlerin kendi maliyetlerini hesaplama ihtiyacı hissetmeleri,
- Muhasebe bölümünün bazı özel projelerinin çok zaman alması,
- Rakiplerin fiyatlarının aşırı derecede düşük olması,

⁹³ Emine Yılmaz. Mantıklı Eylem Teorisi ile Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Bir Uygulama, Gebze Yüksek Teknolojisi Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Gebze, 2006, s. 14.(**Yüksek Lisans Tezi**)

⁹⁴ Zekai Efeoğlu, Bilgi Enformasyon Teknolojilerinin Yönetim Muhasebesine Etkileri, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak, 2011, s. 48.(**Yüksek Lisans Tezi**)

- Yüksek fiyat karşısında müşterilerden tepki gelmemesi,
- Fiyatlandırma açısından sonuçların açıklanmasının zor olması,
- İyileştirme programlarına rağmen, maliyetlerde beklenen düşüşün sağlanamaması.

Muhasebenin günümüzdeki görevi bilgi ekonomisinin değerlendirilmesi açısından önem kazanmıştır. Bilgiye verilen önemin artmasıyla günümüzde oldukça önemli bir hal alan bilgi kavramı her geçen gün değer kazanmaya devam etmektedir. Bilgilerin düzenli bir şekilde işlenmesi ve değerli hale getirilmesi muhasebecilerin işidir.

Muhasebe bilgi sistemlerinin en başarı unsuru olan meslek mensupları bakımından karar destek sistemi içinde stratejik açılardan geliştirilmesi oldukça önemlidir. Muhasebecilerin toplum içinde belli sorumlulukları bulunmaktadır. Organizasyonlarda muhasebe bilgi sistemlerinin üç önemli görevi bulunmaktadır. Bu görevler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Organizasyonlar ile yapılacak olan uygulamalar için bilgileri toplamak-kaydetmek,
- Yapılacak olan işlerin planlanması, uygulanması ve kontrol faaliyetlerinin yürütülmesi için verileri işleyerek bilgi haline getirmek,
- Organizasyonun temel taşları için gerekli olan kontrollerin yapılmasını sağlamak, bu kontrollerin ise düzenli ve güvenilir verilere dönüşmesini sağlamak.

3.1.1 Muhasebe Bilgi Kalitesi

Kritik başarı faktörleri üst yöneticilerin yönetsel bilgi ihtiyaçlarını belirlemek ve yardımcı olmak amacıyla geliştirilmiştir. İşletmeler faaliyetlerini yerine getirirken çok değişik iç ve dış faktörler tarafından etkilenirler. Bu faktörlerin özelliklerinin ve işletmeye olan etkilerinin tamamını araştırmak ve değerlendirmek, her işletme açısından gereksiz olmakla beraber, yanıtıcı da olabilir⁹⁵.

İşletme üzerinde direkt ve önemli etkileri olan birkaç faktörün araştırılması ve değerlendirilmesi, hem pratiklik, hem de zaman ve kaynak tasarrufu sağlar. Bu

⁹⁵ Acar, D., & Hakan, Ö. (Ocak2011). "Muhasebe Bilgi Kalitesi, Kritik Başarı Faktörleri". **Muhasebe Ve Finansman Dergisi** , 11.

nedenle, işletmeyi ve faaliyetlerini direkt ve önemli ölçüde etkileyen iç ve dış faktörlere “kritik başarı faktörleri” denir⁹⁶.

Kritik başarı faktörleri yöneticilerin işletmelerini sıfıra yakın hata ile yönetebilmeleri için, odaklanmaları gereken noktalar aşağıda ki gibi tanımlanabilir:

- Üst yönetim desteği,
- Eğitim,
- İşletmenin tümü için açık bir bilgi kalitesi politikası,
- Organizasyonel yapı,
- Bilgi kalitesi politikaları ve standartları,
- Bilgi kalitesi kontrolleri,
- Veri girdi kontrolleri,
- Müşteri odaklılık,
- Personel ilişkileri,
- Değişim yönetimi,
- Veri kaynakları kalite yönetimi,

3.1.2 Muhasebe Bilgi Teknolojilerinde Güvenlik

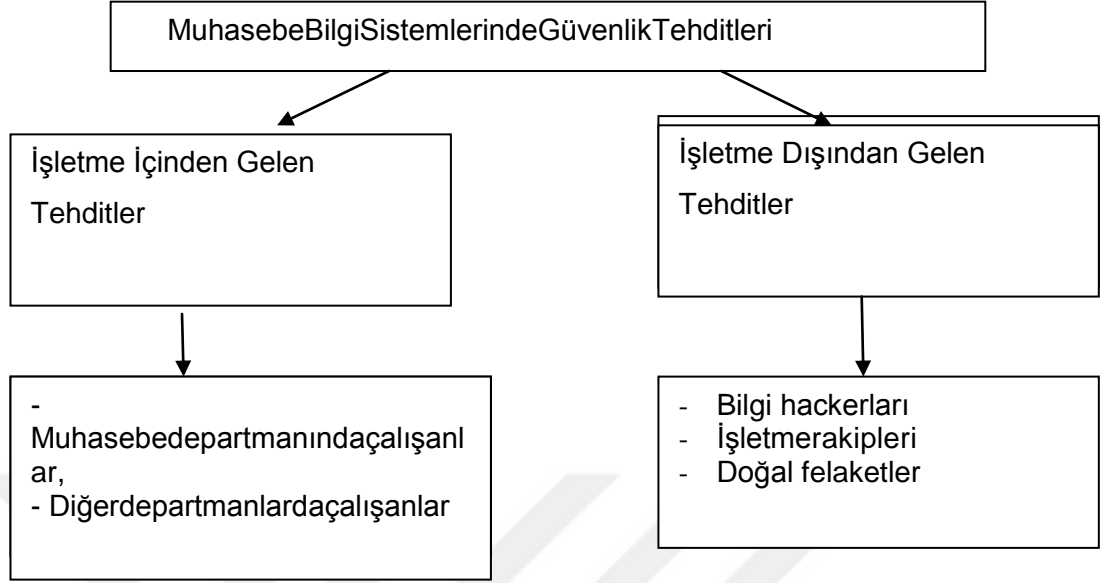
Dünyada ve ülkemizde bilgi ve iletişim sistemlerinin kullanımı hızla yaygınlaşmaktadır. Bilgi ve iletişim sistemleri, hayatımızın her alanının önemli bir parçası haline gelmekte, gerek kamu kurumları gerekse özel kuruluşlar verdikleri hizmetleri artık bilgi sistemleri üzerinden vermektedir.

Bu sayede hem hizmet kalitesinin artırılması hem de iş verimliliğinin yükseltilmesi hedeflenmektedir. Kurum ve kuruluşların sundukları hizmetlerde bilgi ve iletişim sistemlerini giderek daha fazla kullanmaları ile birlikte, söz konusu bilgi ve iletişim sistemlerinin güvenliğinin sağlanması önem arz eden bir konu haline gelmiştir⁹⁷.

Kurumlar için en kritik varlık bilgidir. Kurumların değerleri, sahip oldukları bilgi ile ölçülmektedir. Bilgi, sadece bilgi teknolojileriyle işlenen bir varlık olarak

⁹⁷ Berna, Demir, "Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Bilgi Güvenliği", Sayı 26, MUFAD, 2005, s.147-156

düşünülmemelidir. Bilgi bir kurum bünyesinde çok değişik yapılarda bulunabilmektedir.

Şekil 3. Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Güvenlik Tehditleri⁹⁸.

3.1.3 Muhasebe Teknoloji Kullanımının Faydaları

Günümüzde bilgi sistemleri işletmelerin rekabet üstünlüğü sağlamalarında kritik rol oynamaktadırlar. İşletmeler bilgi sistemlerini etkin bir biçimde kullanarak; verimlilik artışı sağlayabilmekte, maliyetlerini azaltabilmekte, yeni ürünler, hizmetler ve süreçler geliştirerek rakiplerine karşı üstünlük elde edebilmektedirler⁹⁹.

Bir işletme rekabet üstünlüğü elde edebilmek için, müşterilerine yüksek değer sunmalı veya daha düşük bir maliyette karşılaştırılabilir değer yaratmalı ya da her ikisini birden yapmalıdır. Muhasebe büroları kar amacı güden hizmet işletmeleridir ve mükellefler de muhasebe bürolarının müşterisi konumundadırlar.

Bilişim teknolojilerinin ortaya çıkması muhasebe sistemlerinin yapısını etkilediği için denetçilerin kullandığı klasik teknikler artık denetimde etkili olmamaya başlamıştır. Bilgisayarın muhasebe sistemlerine dâhil olduğu ilk zamanlarda denetçilerin muhasebe sistemi ile ilgili görüş oluşturmada basılı kayıtlar ve çıktılar

⁹⁸ Demir, a.g.m., s.144

⁹⁹ Zeynep Hatunoğlu, ve İsmail Bakan, "Muhasebe Bürolarında Bilgisayar Ve İnternet Kullanımının Faydaları İle İşyeri Özellikleri Arasındaki İlişkiler: Bir Alan Araştırması" **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 13(7), 2010, s.98-129.

yeterli iken teknolojik ilerlemelerle birlikte elde edilen kayıtlar denetimde yetersiz kalmıştır¹⁰⁰.

Elektronik veri işleme ile ilgili bilgileri oldukça sınırlı olan denetçiler verilerin işlenmesi konusunda uzmanlaştıkça sistem çıktılarının sistem girdileri ile tutarlı olması işlemin güvenilir olarak değerlendirilmesinde tek ölçüt olmaktan çıkmıştır ve denetçiler bilgisayarı ve bilgisayar programlarını da dikkate almaya başlamışlardır. Önceleri bilgisayar çevresinden yapılan denetim, yerini bilgisayarların iç yapısının da kapsamlı olarak değerlendirildiği bilgisayar üzerinden denetime bırakmıştır

Muhasebe bilgi sistemine bilgisayar düzgün bir şekilde ilave edildiğinde aşağıdaki değişiklikler gerçekleşmektedir

- Veriler daha hızlı işlenir,
- Verilerin ve bilgilerin doğruluk payı artar,
- Maliyetler her ticari belgede düşer,
- Raporlar ve diğer çıktıların zamanlaması daha uygun hale gelir,
- İhtiyaç duyulan bilgilere istenilen anda ulaşmak mümkün olur,
- Bilgisayarlar sonuçların yorumlanması aşamasında da kullanılır,
- Stok seviyesi sürekli olarak kontrol altında olur ve bu şekilde üretim hataları en az seviyeye indirilmiş olur,
- Bilgisayarda rutin işlerin iyi bir şekilde takip edilmesinin öğrenilmesi durumunda çalışanların verimlilikleri artar.

3.1.4 Muhasebe Paket Programları

Bilgisayarların muhasebede kullanımının sağlayacağı faydaları aşağıdaki şekilde sayabiliriz ¹⁰¹:

- Bilgisayarın yardımı ile raporların hazırlanması daha kolay olacaktır.

¹⁰⁰ Derya Özarslan, "Denetimde Şeffaflığın Sağlanmasında Bilgi Sistemleri Denetiminin Rolü" *World of Accounting Science*, Sayı 18, 2016, s.761-779.

¹⁰¹ Hüseyin Çetin ve Tefik Eren, "Muhasebe Meslek Mensupları Tarafından Bürolarda Kullanılan Muhasebe Paket Programı Seçimi: Konya İline Yönelik Bir Araştırma", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(1), 2011, s.83-100

- Sonuçları anlamlandırmada bilgisayardan etkilenilecektir.
- Bilgisayarların hızlı işlem yapması, sonuçların anında ve istenilen detayda alınabiliyor olması, muhasebe bölümlerinin yönetime denetim ve karar desteği konusunda daha fazla yardımcı olabilmeyi sağlayacaktır.
- Stokların sürekli kontrol edilmesi sayesinde, üretimin aksamaması ve atıl stok bulundurulmaması sağlanacaktır.
- Farklı tarihlerdeki işlemlerin veri tabanına kaydedilebilmesi ve bunların daha sonra kullanılabilmesi, planlamaya ve değişik fikirlerin ortaya çıkmasına yardımcı olacaktır. Yukarıda sayılanlar dışında şu hususlar da ilave edilebilir

3.1.5 Mevzuatta Muhasebe Teknolojileri

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu, işletmelerin, muhasebe bilgi sisteminde önemli değişikliklere neden olmuştur. Bu kanun ile işletmelerin defter tutma, envanter ve değerlendirme işlemleri, finansal raporlama, ticari defterlerin onaylanması, saklanması ve ibrazı hükümlerinde değişiklik yapılmıştır¹⁰².

6102 sayılı Kanununun 88'inci maddesinde gerçek ve tüzel kişilerin hem ticari defterleri tutarken hem de finansal tabloları hazırlarken, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan, Türkiye Muhasebe Standartlarına, kavramsal çerçevede yer alan muhasebe ilkelerine ve bunların yorumlarına aynen uygulama zorunluluğu getirilmiştir. Ancak 6335 sayılı Kanun ile

3.2 Teknoloji Seçimine Etki Eden Faktörler

3.2.1 Algılanan Kullanışlılık

Koffka'nın Gestalt Kuramıyla sunduğu algılama yapısı, bireysel deneyimlerin algılamada belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Bunun sebebi, her bireyin algılamalarının kendi deneyimlerinden oluşturdukları referanslar üzerinden gerçekleştirilmesidir. Bu bireysel bir süreç olmakla beraber insanlar sosyal yapılar içerisinde deneyimler paylaşmaktadır. Bireysel olarak kendi duyuşsal-algısal-bilişsel davranışsal seviyesini belirleyen insan, paylaşılan deneyimlerde toplumsal bir seviyeye yönelmektedir.

¹⁰² Fehmi Yıldız ve İknur Eskin, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Kobi'lerin Muhasebe Bilgi Sisteminin Değerlendirilmesi" **Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi**, 4(2), 2012, s.61-69

Öznel olan algılama süreci, bireyin grup ve toplum içerisinde ortak bir norm ve referans noktasına kaymaktadır. Bu nedenle algılamanın sonucunda meydana gelen tutum ve davranışlar bireysel oldukları kadar sosyal ve kültürel sonuçlar olarak da değerlendirilebilmektedir. Duyularımızdan aldığımız uyarıcılardan davranışa kadar süren süreçte algılamalarımız, nesne veya duruma karşı olan tutumumuzu belirleyerek davranış ile sonuçlanır. İki kişi aynı şeye bakarak farklı algılamalarından dolayı farklı tutumlar ve davranışlar sergileyebilirler ¹⁰³

3.2.2 Algılanan Kullanım Kolaylığı

Literatürde teknoloji kabul modeli araştırmaları ile bilgi yönetimi üzerine gerçekleştirilen uygulamalı çalışmalar, kullanım kolaylığının işlevsellik üzerindeki pozitif ve doğrudan etkisini destekleyen kanıtlar ortaya koymuştur. Kullanım kolaylığı daha etkin ve akıllıca çalışmayı sağlayacağı için teknolojik ürüne yönelik işlevsellik algısını da arttıracaktır. Çalışan aynı çabayı sarf ederek daha çok iş yapabileceğine inanacaktır. Birçok teknoloji kabul modeli kullanım kolaylığının işlevselliği etkilediğini göstermiştir ¹⁰⁴.

3.2.3 Tutum

Tutumlar binlerle ifade edilebilecek kadar çeşitli iken, değerler birkaç sayı ya da düzine şeklinde sınırlandırılmaya eğilimlidirler. Tutumlar, insan bireyselliğinin merkezindeki en önemli parçalardır. Basitçe tutum, bir nesne veya düşüncenin en temel hali ile birey tarafından değerlendirilmesi olarak tanımlayabiliriz. Tutum, beğenilme ya da beğenilmeme olasılığı bulunan belirli bir varlığın birey tarafından değerlendirilmesini ifade eden psikolojik bir eğilimdir.

Tutum, bireyin sahip olduğu temel bir değer somut nesne veya durumlara uygulanmasının sonucudur. Tutumun fonksiyonları arasında, değerlerin altında yatan nispeten daha genel olaylar için kazanılmış olan soyut fikirlerin öznel olaylarda ortaya çıkarılması önemli bir yer tutmaktadır. Değerler ile tutumları birbirine

¹⁰³ Onur Yumurtacı, Üniversite Öğrencilerinin Mobil İletişim Teknolojileri Hakkındaki Algılamaları, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2015, s. 15(**Doktora Tezi**)

¹⁰⁴ Çağla Gizem Göğüş, Teknoloji Kabul Modeli ve Değişirme Maliyetinin Müşteri Sadakati Üzerine Etkileri: Muhasebe Yazılım Programları Üzerine Bir Çalışma, Gebze İleri teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze, 2014.(**Doktora Tezi**)

bağlayan unsur bireylerin bu kavramları alt yapı olarak kullanıp farklı durumlarda sergiledikleri davranışlarıdır¹⁰⁵.

3.2.4. Niyet

Yukarıda tutum ile ilgili bazı kavramlar anlatılmış, tutumların belirgin inançlar tarafından belirlendiği gösterilmiştir. Niyet ise, bir kişinin kendisi ve davranışı arasındaki bağla ilgili öznel olasılık boyutu üzerindeki konumu olarak tanımlanmaktadır. Böylece davranışsal niyet, bir kişinin bir davranışı sergilemesine yönelik öznel olasılığı ifade etmektedir.

Genellikle niyetler “tutumun davranışsal bileşeni” olarak görülmektedir ve davranışsal bileşenin tutumun duygusal bileşeni ile ilişkili olduğu ileri sürülmektedir. Bu kavramdan yola çıkarak, tutumlar ile niyetler arasında güçlü bir bağın olduğu varsayılmaktadır. Fishbein ve Ajzen tarafından niyetlerin dört unsuru içerdiği öne sürülmüştür. Bu unsurlar; davranış, üzerinde davranışın gerçekleşeceği hedef nesne, davranışın gerçekleşeceği durum ve davranışın gerçekleşeceği zamandır. Bu unsurların her biri belirginlik boyutu doğrultusunda farklılık göstermektedir.

En belirgin düzeyde bir kişi, belli bir davranışı, belli bir nesneye yönelik olarak belli bir durumda, belli bir zaman noktasında sergilemeyi amaçlamaktadır. Hedef, durum ve zaman boyutlarının belirginlik düzeylerini tespit etmek göreceli olarak daha kolaydır; ancak davranışsal boyut daha büyük sorunlar ortaya çıkarmaktadır¹⁰⁶.

3.2.5. Gerçek Davranış

Sosyal psikologlar davranışların tamamına etki eden tutumları aydınlatılabilmek için bireylerin davranışları farklılaştırma yollarına “neden ve niçin” inandıklarını incelemişlerdir. Tutumlar üzerine yapılan çalışmalar ilk olarak 1872 yılında Charles Darwin tarafından gerçekleştirilmiştir. Darwin’e göre tutum, duyguların psikolojik baskısı olarak tanımlanmaktadır.

¹⁰⁵ Mehmet Güner, Yöneticilerin Kişisel Değerlerinin Çevre Muhasebesi Tutumlarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Erzurum, 2012, s.11(**Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁰⁶ İbrahim Kalbakhani, Yaşam Tarzının ve Tüketici Etnosentrizminin Satın Alma Niyeti Üzerinde Etkisinin İncelenmesi: Erzurum’da Bir Uygulama, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2013, s. 48.(**Yüksek Lisans Tezi**)

Psikologlar ise 1930'lu senelerde duygular ya da davranışsal parçalar aracılığıyla düşünme olarak açıklamışlardır. Sosyal psikologlara göre tutum, davranış ve bilmeyi kapsamaktadır ve iki taraf arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır¹⁰⁷.

Gerçek davranış, bireylerin bilgi teknolojilerini değerlendirip değerlendirmeyeceği ile meydana getirmiş oldukları tutumların davranış haline getirilmesidir. Bireyler bilgi teknolojisi ile alakalı olumlu yönde bir tutum oluşturmuşlarsa bu durum niyeti de etkileyecektir. Niyet ve tutum ilişkisinde pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Bilgi teknolojilerine dönük olarak olumlu tutumlar karşılığında olumlu niyetleri oluşturmaktadır¹⁰⁸.

¹⁰⁷ Sonnur Aktaş, Teknoloji Kabul Modeli ile Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Bir Araştırma, Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze, 2007. **(Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁰⁸ Esra Çoban Budak, **Bilgi Teknolojileri**, Umuttepe Yayınları, İstanbul, 2012.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMANIN METODOLOJİSİ VE UYGULAMASI

Bu ampirik incelemede muhasebecilerin, bilgi teknolojilere kullanımına karşı takındıkları tavır araştırılmıştır. :Bir çok çalışmada araştırmacılar bilgi teknolojilerini işletmede kullanmanın sonuçlarını daha iyi irdeleyebilmeleri için dikkatlerini insan faktörüne çevirmeleri gerektiğini savunmuşlardır.

Bu amaçla, Yönetim Bilişim Sistemleri (Management Information Systems - MIS) literatüründe yaygın olarak kullanılan Teknoloji Kabul Modeli (Technology Acceptance Model - TAM) ile oluşturan bir teorik modelin, muhasebeci olarak faaliyet gösteren meslek mensuplarından toplanan veriler ile ampirik olarak test edilmiştir.

Böylelikle çalışma ile, Muhasebe faaliyetlerinde önemli etkileri olan, muhasebe görev verimliliğinin artması ve muhasebecilerin neden veya niçin bilgi teknolojilerini kullandıklarının veya daha da önemlisi kullanmadıklarının tespit edilmesi ve bu konudaki hali hazır bilgi seviyesine yeni katkıların yapılması amaçlanmıştır.

Bu kısımda anket formlarının hazırlanması ve uygulanması ile ilgili süreç ve bu süreçte gerçekleştirilen işlemler belirli bir düzen içerisinde sunulmaktadır. Bununla birlikte araştırmanın ana kütlesi ve örnekleme ait temel özellikler, demografik veriler, anketlerin hazırlanması ve derlenmesi, verilerin analizi, hipotezlerin oluşturulması ve hipotezlerin test edilmesi ve testler sonucunda ulaşılan bulgulara bağlı olarak yapılan değerlendirmeler yer almaktadır.

4.1.Faktörler Arası İlişkiler ve Hipotezlerin Oluşturulması

Bir yeniliğin varlığından haberdar olunmasıyla başlayan ve benimsenerek uygulanması veya edinilmesi ile sonuçlanan yenilikleri benimseme süreci (Adoption Process) sonunda verilen karar, doğal olarak, zaman içinde gelişen dinamik bir şekilde gerçekleşir.

Benimseme sürecini açıklamak üzere geliştirilen Teknoloji Kabul Modeli (TKM), yeniliklerin yayılması gibi birçok teorik çerçevenin varlığı ve bunların sürekli gelişiminde olması, yeniliklerin benimsenmesi konusunun yoğun ilgi çektiğini göstermektedir. Ancak bu kapsamda işletmelerde yeniliklerinin benimsenmesini

açıklayan çalışmalarda en çok kullanılan teorik çerçevenin ise TKM olduğu ileri sürülmektedir¹⁰⁹.

TKM'nin amacı, kullanıcıların davranışlarına geniş bir aralıkta bir açıklama yapmak için yeterli olmak ve bilgisayar kabulünün belirleyici faktörleri için teorik bir açıklama getirmektir. Teknoloji kabulü konusunda hem tahmin eden hem de açıklama için yardımcı olacak bir model tercih teorik açıklama için edilecektir. Bu nedenle araştırmacılar bir sistemin neden kabul edilemez olduğuna yönelik bir tanımlama yapabilir ve düzeltici önlemler konusunda yardımcı olabilir¹¹⁰.

Temel model olan, Teknoloji Kabul Model'inde kullanım kolaylığı ve kullanım yararı algıları, kullanım niyetini yönlendirerek, kullanım davranışını etkiler ve teknolojiyi kabule neden olur. Modele göre; kullanım kolaylığı algısı, teknolojinin kullanımının çok çaba gerektirmeyeceğine olan inanç, kullanım yararı algısı, bireyin bilişim teknolojileri aracılığıyla işindeki performansının artışına yönelik beklentisini, kullanım niyeti ise bireyin bilişim teknolojilerini kullanmaya olan olumlu ve olumsuz duygu ve düşüncelerini ifade eder. Çalışmada teknoloji kabul model kullanılmıştır.

Teknoloji Kabul Modeli (Technology Acceptance Model - TAM) güçlü bir model olmakla birlikte, söz konusu model teknolojiyi kullanma niyetini açıklayan kullanım kolaylığı ve yararlılığı algılarını etkileyen pek çok değişkeni (bireysel, örgütsel ve kullanılacak teknolojiyle ilgili) dikkate almamaktadır. 2000'li yıllardan itibaren modelin teknoloji kullanımını açıklamada eksik kaldığı düşünülen noktaları geliştirmeye dönük çalışmalar hızla artmıştır.

Algılanan faydanın, bir kullanıcının herhangi bir teknolojiyi kullanırken belli görevleri yapma ve sorunları çözme noktasında kendisine sağlayacağı performans artışı ile ilgili olduğu bulunmuştur.

Bu bağlamda son kullanıcının denetim programının kabul davranışını göstermesi, program üreticisinin hem denetçinin potansiyel ihtiyaçlarını hem de denetim mekanizmasını doğru analiz etmesi ile paralellik göstermektedir. Algılanan faydanın, davranışın güçlü bir öncülü olduğu belirtilmektedir. Algılanan fayda gibi, algılanan kullanım kolaylığı da davranış üzerinde etkiye sahiptir. Kullanım kolaylığı yoluyla, denetçiler bilgi teknolojisi kullanımından daha fazla verim almakta, iş

¹⁰⁹ HaeYoungLee, WooGonKim, ve Yong-Ki Lee, "Testingthedeterminants of computerizedreservationsystemusers' intentiontousevia a structuralequation model", **Journal of Hospitality&TourismResearch**, 30(2), 2006, s.246–266.

¹¹⁰ Fred D. Davis, "PerceivedUsefulness, PerceivedEase of Useand User Acceptance of Information Technologies", **MIS Quarterly**, 13(3), 1989, 319-339.

performansını yükseltmektedir. Yine benzer bulgularla, algılanan kullanım kolaylığının teknoloji seçimini ve kullanım kararını etkilediği tespit edilmiştir

Buna göre algılanan kullanım kolaylığı, algılanan fayda üzerinde etkili olmakta, niyet üzerinde ise kullanışlılık ve tutum belirleyici olmaktadır. Ofis çalışanlarının internet kullanımı davranışının incelendiği bir çalışmada tutum üzerinde algılanan kullanım kolaylığının algılanan faydaya göre daha fazla etkili olduğu görülmüştür¹¹¹. Açık kaynak kodlu yazılımların fiili kullanım davranışının TKM çerçevesinde analiz edilen bir çalışmada ise algılanan fayda ve kullanım kolaylığının kullanma niyetini etkilediğini ortaya çıkarmışlardır. Algılanan kullanım kolaylığını kullanım niyetini etkilediği olduğu görülmektedir. Öte yandan tutumun olumlu veya olumsuz biçimde tepkide bulunma eğilimi olduğu ifade edilerek, teknoloji kullanımını niyetini etkileyen temel faktörlerden olduğu tespit edilmiştir¹¹².

Niyet bir davranışı gerçekleştirme için bireyin istemlerinin ve çabalarının göstergesidir. Bazı çalışmalarda niyet ile kullanım arasında olumlu ve anlamlı etki bulunurken, diğerlerinde böyle bir bağıntıya ulaşılamamıştır. TKM'ye göre kullanım kolaylığı ile algılan fayda arasında ilişki paralellikten ziyade öncül ya da ön şart olarak görülmektedir. Öznenin yeniliğe ait kullanım kolaylığı algısı, nesnenin kullanışlılığına ilişkin algının ön şartı olmaktadır. Yani potansiyel benimseyicide yenilikle ilgili kullanışlılık algısının varlığı, kullanım kolaylığı algısının varlığına bağlıdır. Nitekim araştırmaların çoğunda bu sonucu destekleyen bulgulara ulaşılmıştır. Literatürde, yapılan çalışmaların çok büyük bir kısmında algılan fayda ile tutum arasında ilişkinin olduğu görülmüştür.

Algılanan kullanım kolaylığı, bir takım teknolojilerin rahat bir şekilde kullanılması ve teknoloji kullanımında çabuk öğrenme olarak tanımlanabilmektedir. Algılanan kullanım kolaylığı teknolojilerin tutum ve algılanan fayda üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Yapılan araştırmalar birçoğunda algılanan kullanım kolaylığının algılanan fayda ile kıyaslandığında tutum üzerindeki etkisi daha büyüktür. Tutumlar, olumlu veya olumsuz şekilde tepkilerde bulunma davranışlarını göstermektedir.

¹¹¹ Hung-PinShih, "An empirical study on predicting user acceptance of e-shopping on the web", **Information & Management**, 41 (3), 2004, s.351-369.

¹¹² WillWai-kit Ma, Robert Anderson ve Karl-OskarStreith, "Examining User Acceptance of ComputerTechnology: An Empirical Study of StudentTeachers", **Journal of ComputerAssisted Learning**, 21, 2005, s. 387-395.

Niyet kavramı, davranışın gerçekleştirilmesi amacıyla kişilerin istemlerinin ve çabalarının göstergesi sayılmaktadır. Kişisel normların bireylerin niyetlerinin belirlenmesinde bunun yanı sıra belli yönlerde davranış sergileyip sergilememesi hususu konunun araştırmacıları tarafından sıklıkla tartışılmaktadır.

Tutumların olumlu veya olumsuz oluşları kişilerin niyetini de o yönde etkilemektedir. Örnek verecek olursak kişilerin teknolojik ürünleri kullanımına yönelik niyetleri belirli bir ürünü bilen bir bireyin ürünü kullanma isteğinin derecesi olarak görülmektedir.

Literatür taramaların ve çalışmanın hedefleri doğrultusunda, araştırmada test edilmeye çalışılan hipotezler aşağıdaki gibidir:

H1. Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında algılanan fayda, davranışa yönelik olan tutumları olumlu yönde etkilemektedir.

H3. Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışlarının oluşmasında algılanan fayda, kullanıma yönelik niyeti olumlu yönde etkilemektedir.

H2. Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışlarının oluşumunda algılanan kullanım kolaylığı, davranışa yönelik tutumu olumlu yönde etkilemektedir.

H4. Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışlarının oluşmasında davranışa yönelik tutum, davranışa yönelik niyeti olumlu yönde etkilemektedir.

H5. Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışlarının oluşmasında algılanan fayda, kullanıma yönelik davranış olumlu yönde etkilemektedir.

H6. Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışlarının oluşumunda algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma bağlı olan davranış olumlu yönde etkilemektedir.

H7. Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik tutumları kullanıma bağlı olan davranış olumlu yönde etkilemektedir.

H8. Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik niyetleri kullanıma bağlı olan davranışı olumlu yönde etkilemektedir.

4.2. Verilerin Derlenmesi ve Analizi

Muhasebe meslek mensuplarının, (Muhasebe departman çalışanı, Serbest Muhasebeci – SM, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir – SMMM, Yeminli Mali Müşavir – YMM, Mali işler çalışanı) teknoloji kullanım kararlarını belirlemek için, anket aracılığıyla veri toplama yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma bulgularının ana kütle genelini yansıtmalarını sağlamak amacıyla örneklem çapının maksimum seviyelerde tutulmasına özen gösterilmiştir¹¹³.

Tablo 1. Türkiye’de Muhasebe Meslek Mensubu Sayısı Özet Tablosu

ÜN VAN	SERBEST ÇALIŞAN SAYISI	BAĞIMLI ÇALIŞAN SAYISI	TOPLAM SAYI
SM	4768	5094	9862
SMMM	47515	40223	87738
YMM	2538	2162	4700

Türkiye’de 100.000 üzerinde meslek mensubu bulunmaktadır. Bunların %48’lik bir diliminin serbest olarak geriye kalan %52’lik dilimi ise bağımlı olarak faaliyet gösteren serbest muhasebeci olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 87738 Serbest muhasebeci Mali müşavirlerin %54’ü serbest olarak %46 bağımlı olarak faaliyet göstermektedir. 4700 Yeminli Mali Müşavir’in %54’ü serbest olarak, %46’lık dilimi ise bağımlı olarak faaliyet göstermektedir.

¹¹³ Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği - TÜRMOB’un resmi internet sitesinde yer alan verilere göre Nisan 2016 itibarı ile Türkiye genelinde yaklaşık 102.000 bağımsız muhasebe meslek mensubu bulunmaktadır.

Tablo 2.Türkiye’de Meslek Mensubu Eğitim Durumu¹¹⁴

OKUL TÜRÜ	SM SAYISI	SMMM SAYISI	YMM SAYISI	TOPLAM SAYI
İLKÖĞRETİM	1068	394	0	1462
MESLEK LİSESİ	4457	8267	0	12724
ÖN LİSANS	1420	2856	0	4276
LİSANS	2869	71699	3700	78268
YÜKSEK LİSANS	47	4400	659	5106
DOKTORA	1	122	341	464

Tabloya göre ilköğretim mezunu olan 1462 kişinin %73’ü SM iken %27’lik kısmının ise SMMM olduğu tespit edilmiştir. 12724 meslek lisesi mezununun %35’lik kısmı SM iken %65’lik kısmının SMMM olduğu tespit edilmiştir.4276 Önlisans mezununun %33lük kısmı SM iken %77lik kısmının SMMM olduğu tespit edilmiştir.

Lisans mezunu 78268 kişinin %3’lük kısmının SM, %91’inin SMMM kalan %6lık kısmı da YMM olduğu tespit edilmiştir. 5106 yüksek lisans mezununun %0.9’u SM, %86sının SMMM ve son olarak da %23.1’inin de YMM olduğu tespit edilmiştir. Doktora yapan 464 kişinin %0.2lik kısmı SM iken, %26lik kısmının SMMM, %73.8lik kısmının YMM olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.Türkiye’de Meslek Mensubu Yaş Grupları Dağılımı

YAŞ ARALIĞI	SM SAYISI	SMMM SAYISI	YMM SAYISI	TOPLAM SAYI
0-25 Arası	0	4	0	4
26-30 Arası	13	2802	0	2815
31-35 Arası	60	14741	44	14845
36-40 Arası	385	19094	493	19972
41-45 Arası	765	16213	494	17472
46-50 Arası	1098	11321	554	12973
51-55 Arası	2137	8543	604	11284
56-60 Arası	2099	5941	611	8651
61-65 Arası	1543	4593	545	6681
66-70 Arası	929	2838	582	4349
71 ve Üstü	833	1648	773	3254

¹¹⁴ Türkiye’de Meslek Mensubu Eğitim Durumu.www.turmob.org.tr, Erişim Tarihi: 15.04.2016.

Araştırmanın ana kütlesini oluşturan muhasebe meslek mensuplarına ilişkin özet bilgiler ilgili tabloda yer almaktadır. Muhasebe mesleğinin ülkemizdeki gelişimi ve yasal durumu hakkında kısaca bilgilendirme dipnotta yapılmıştır¹¹⁵.

Anket formunun (Ek A) oluşturulmasında kullanılan TKM değişkenleri olan algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı ilişkin ölçekler için Davis'in (1989) çalışmasından yararlanılmıştır. Ölçeği oluşturan her bir ifade Likert tutum ölçeği kullanılarak ölçülmüş ve beşli bir derecelendirme kullanılmıştır¹¹⁶.

Tutuma ait sorular Heinssen vd. (1987) ve Compeau ve Higgins (1995)'in eserlerinden muhasebe mesleğine uyarlanmıştır¹¹⁷. Niyet ve davranışa dair sorular ise, Hu vd.(2003)'ten muhasebe mesleğine uyarlanmıştır¹¹⁸.

Araştırmanın örneklem seçimi, zaman ve maliyet kısıtları (limitasyonlar) dikkate alınarak İstanbul'da görev yapan meslek mensupları seçilmiştir. Bu amaçla, yüz yüze görüşme ve e-mail yoluyla anket formları meslek mensuplarına ulaştırılmıştır.

Daha sonra ise bu formların derlenmesi yapılmıştır. Eksik verili veya geri dönüş yapılmayan anket formları dikkate alınmaksızın toplam 206 anket formu analiz aşamasına alınmıştır. Verilerin analizi SPSS 21.0 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Çalışmada hipotezler regresyon analizi, parametrik testlerden t testi ve ANOVA ile sınanmıştır.

¹¹⁵ Ülkemizde muhasebenin gelişmesinde 1926 yılına kadar Fransa'nın, 1926–1960 yılları arasında daha çok Almanya'nın etkisi görülmüştür. 1960 ve sonrası dönemde ise ABD'deki muhasebe anlayışının ülkemizde hâkim olmaya başladığı gözlenmektedir. Ülkemizde, 1947, 1958, 1963, 1966, 1983 yıllarında çeşitli muhasebecilik ve mali müşavirlik yasa tasarıları hazırlanmış ve yasama organına sunulmuştur ancak yasalaşamamıştır. Uzun yıllar muhasebe uygulamalarına Türk Ticaret Kanunu, Bankalar Kanunu, Vergi Kanunları ve Sermaye Piyasası Kanunu yön vermiştir. Muhasebecilik mesleğini düzenleyen bir yasal dayanağın olmayışı, muhasebenin sadece vergi muhasebesi olarak görülmesine neden olmuştur. Ekonomik sınırların kalkması ve uluslararası ekonomik ilişkilerin gelişmesinin etkisiyle ülkemizdeki mali, ekonomik ve ticari gelişmeler doğru ve anlaşılır muhasebe bilgilerini gerekli kılmıştır. Bu amaçla, muhasebecilik mesleğinin uzman kişilerce yürütülebilmesi için, 1989 yılında bir yasa çıkartılmıştır. Muhasebecilik mesleğine yasal düzenleme getiren, 3568 sayılı "Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu", 1.6.1989 tarihinde kabul edilmiş, 13.6.1989 tarih ve 20194 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Takip eden dönemde ise bu yasanın bazı maddelerinde değişiklikler olmuştur. 3568 yasayla meslek mensubu olmanın genel ve özel şartları detayları ile belirlenerek muhasebe mesleğinin düzenli bir yapı kazanması sağlanmıştır. Günümüzde mesleğin en üst birliği olarak Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) yer almakta ve meslek mensuplarının eğitimleri, yetkilendirilmesi, denetimi ve disiplini gibi birçok başlıkta faaliyet göstermektedir.

¹¹⁶ Davis, a.g.e., s.330.

¹¹⁷ Robert K. Heinssen, Carol R. Glass ve Luanne A. Knight, "Assessing Computer Anxiety: Development and Validation of the Computer Anxiety Rating Scale", **Computers in Human Behavior**, 3, 1987, s.49–59.

¹¹⁸ Paul Jen-Hwa Hu, Theodore H. K. Clark ve Will W. Ma, "Examining Technology Acceptance by School Teachers: a Longitudinal Study", **Information & Management**, 41, 2003, s.227-241.

Bağımsız Gruplar T Testi, bağımsız iki grubun nicel bir değişken açısından karşılaştırılmasında kullanılan test tekniğidir. Söz konusu testin uygulanabilmesi için her iki grubun normal dağılım varsayımını sağlaması gerekir. One –Way ANOVA, Bağımsız k grubun ($k>2$) nicel bir değişken açısından karşılaştırılmasında kullanılan test tekniğidir. Söz konusu testin uygulanabilmesi için her iki grubun normal dağılım varsayımını sağlaması gerekir

4.3. Güvenirlilik Analizi

Cronbach's alfa katsayısının 0-1 arasında değiştiği, değerlendirme kriterlerine göre "0.00 < 0.40 ise ölçek güvenilir değil, 0.40 < 0.60 ise ölçek düşük güvenilirlikte, 0.60 < 0.80 ise ölçek oldukça güvenilir ve 0.80 < 1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçek" olarak değerlendirildiği ifade edilmektedir (Tavşancıl, 2005). Çalışmada Fayda boyutunun Cronbach's alfa katsayısı 0,899; Kullanım Kolaylığı boyutunun 0,847; Tutum 0,857 ve Niyet, Davranış boyutunun Cronbach's alfa katsayısı 0,917'dir.

4.4. Bulgular

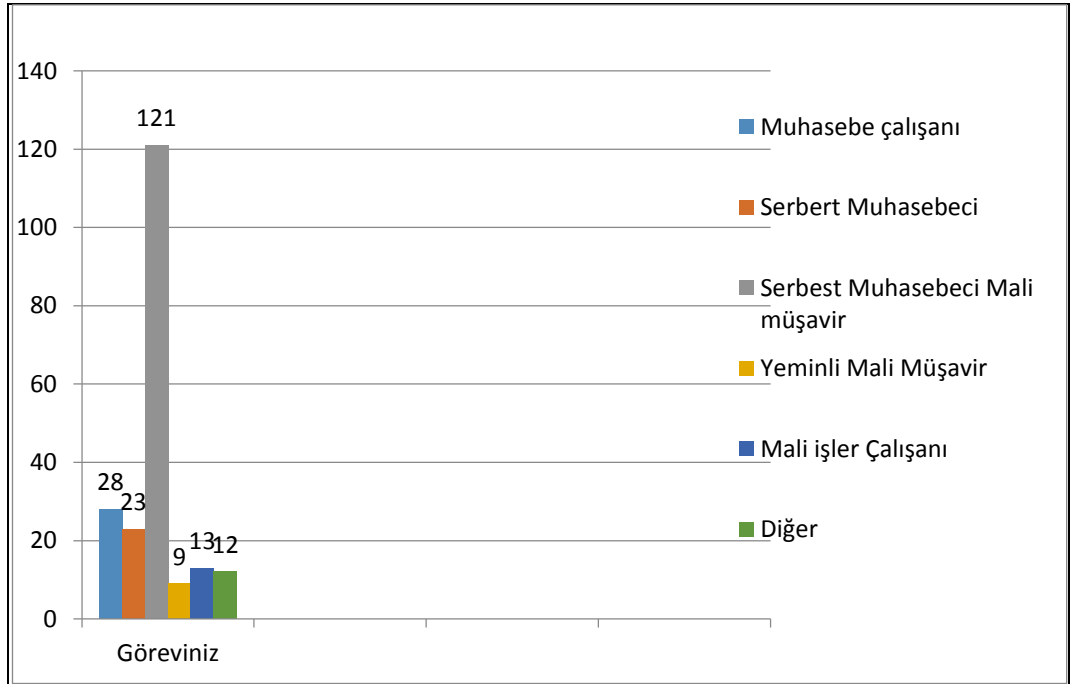
Araştırmaya katılanlara dair genel demografik bilgiler Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4. Kişisel Bilgiler

		n	%
Cinsiyet	Bay	128	62,1%
	Bayan	78	37,9%
Yaş	18-25	11	5,3%
	26-35	71	34,5%
	36-44	64	31,1%
	45-54	38	18,4%
	55 ve üzeri	22	10,7%
Eğitim durumu	İlköğretim-Lise	16	7,8%
	Ön lisans	42	20,4%
	Lisans	136	66,0%
	Yüksek Lisans	12	5,8%
İş tecrübesi	0-3 yıl	15	7,3%
	4-7 yıl	31	15,0%

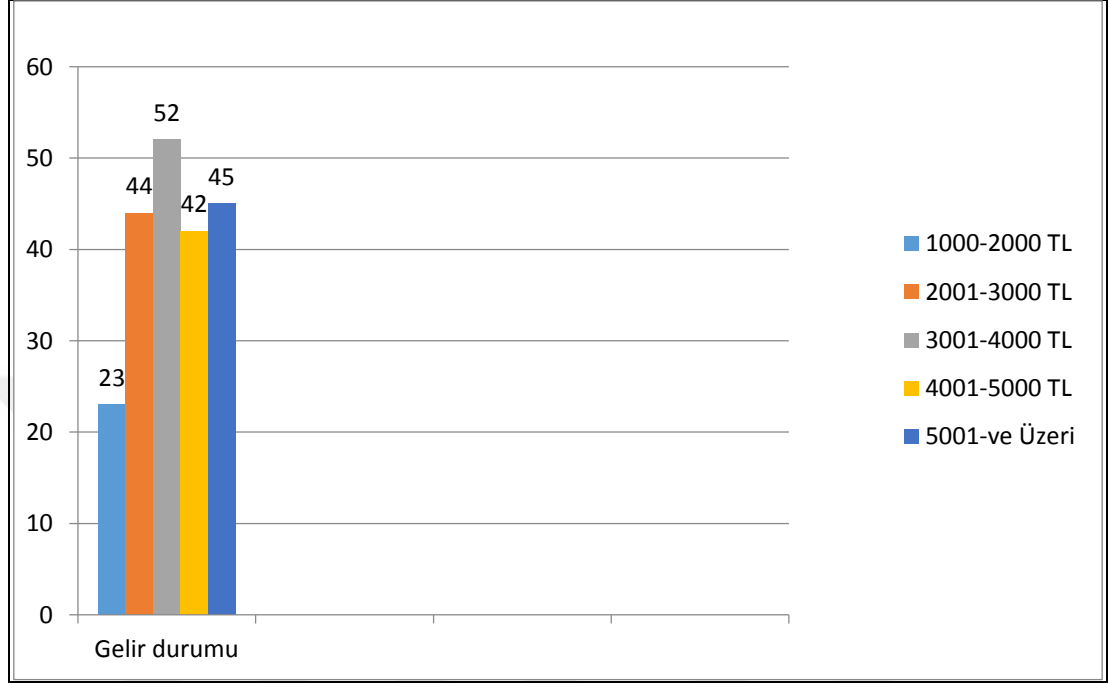
	8-11 yıl	48	23,3%
	12-15 yıl	43	20,9%
	16 yıl ve üzeri	69	33,5%
Göreviniz	Muhasebe Çalışanı	28	13,6%
	Serbest Muhasebeci	23	11,2%
	Serbest Muhasebeci Mali Müşavir	121	58,7%
	Yeminli Mali Müşavir	9	4,4%
	Mali İşler Çalışanı	13	6,3%
	Diğer	12	5,8%
Gelir durumu	1000-2000 TL	23	11,2%
	2001-3000 TL	44	21,4%
	3001-4000 TL	52	25,2%
	4001-5000 TL	42	20,4%
	5001 TL ve üzeri	45	21,8%

Görevi muhasebe çalışanı olanların oranı %13,6; Serbest Muhasebeci olanların oranı %11,2; Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olanların oranı %58,7; Yeminli Mali Müşavir olanların oranı %4,4; Mali İşler Çalışanı olanların oranı %6,3; diğer olanların oranı %5,8'dir.

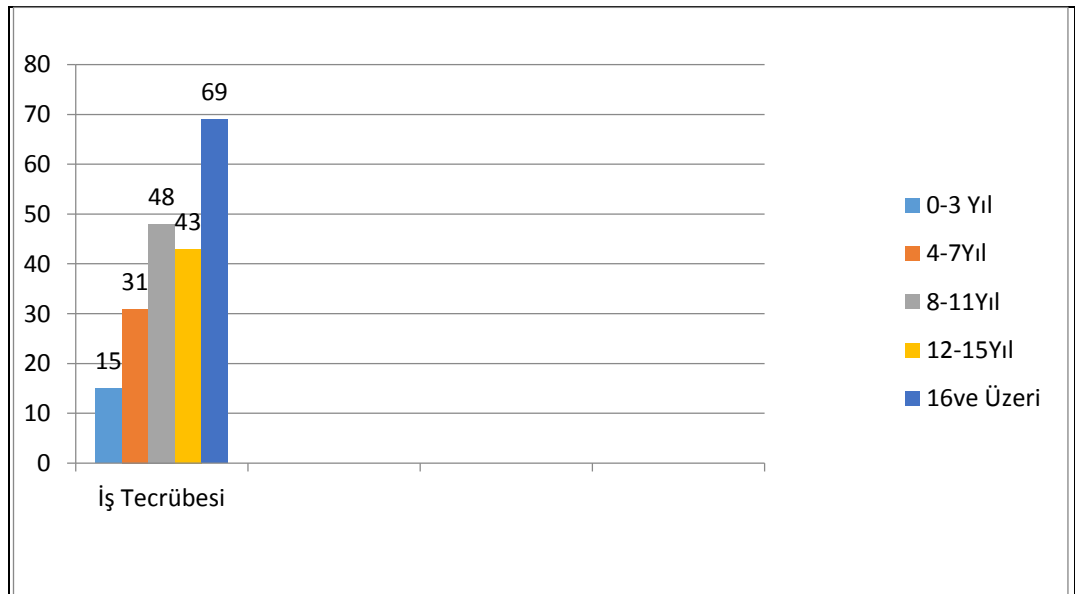
Şekil 4. Görev Dağılımı

Katılımcılardan gelir durumu 1000-2000 TL arası olanların oranı %11,2; 2001-3000 TL arası olanların oranı %21,4; 3001-4000 TL arası olanların oranı %25,2; 4001-5000 TL arası olanların oranı %20,4; 5001 TL ve üzeri olanların oranı %21,8'dir.

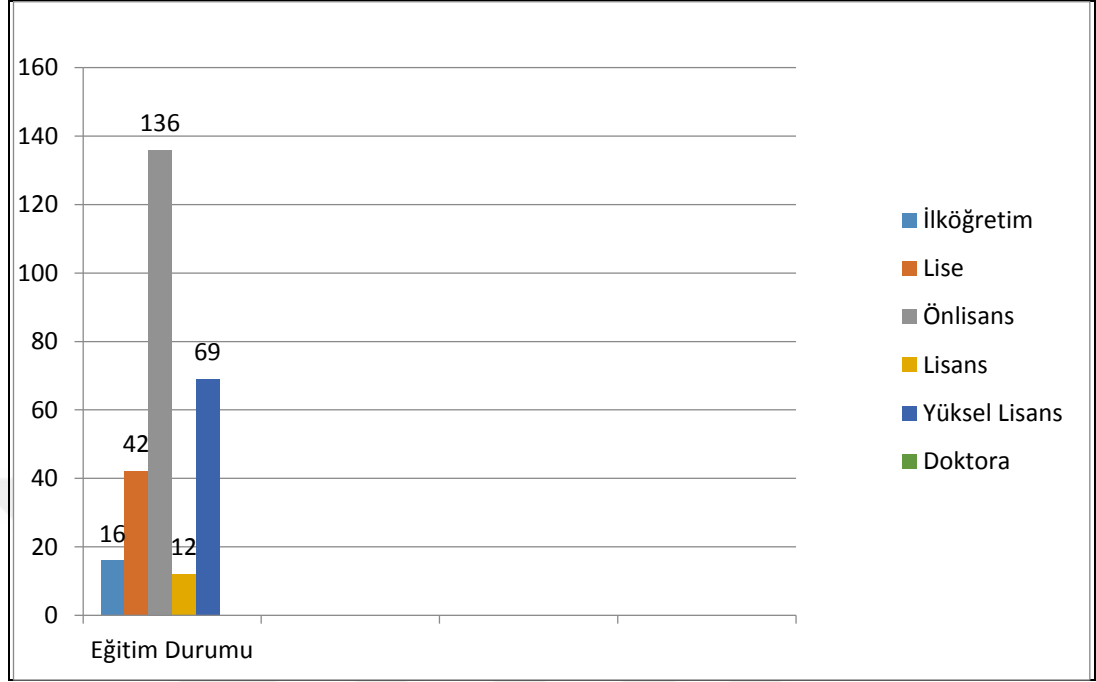
Şekil 5. Gelir Durumu

Katılımcılardan iş tecrübesi 0-3 yıl arası olanların oranı %7,3; 4-7 yıl arası olanların oranı %15,0; 8-11 yıl arası olanların oranı %23,3; 12-15 yıl arası olanların oranı %20,9; 16 yıl ve üzeri olanların oranı %33,5 dir.

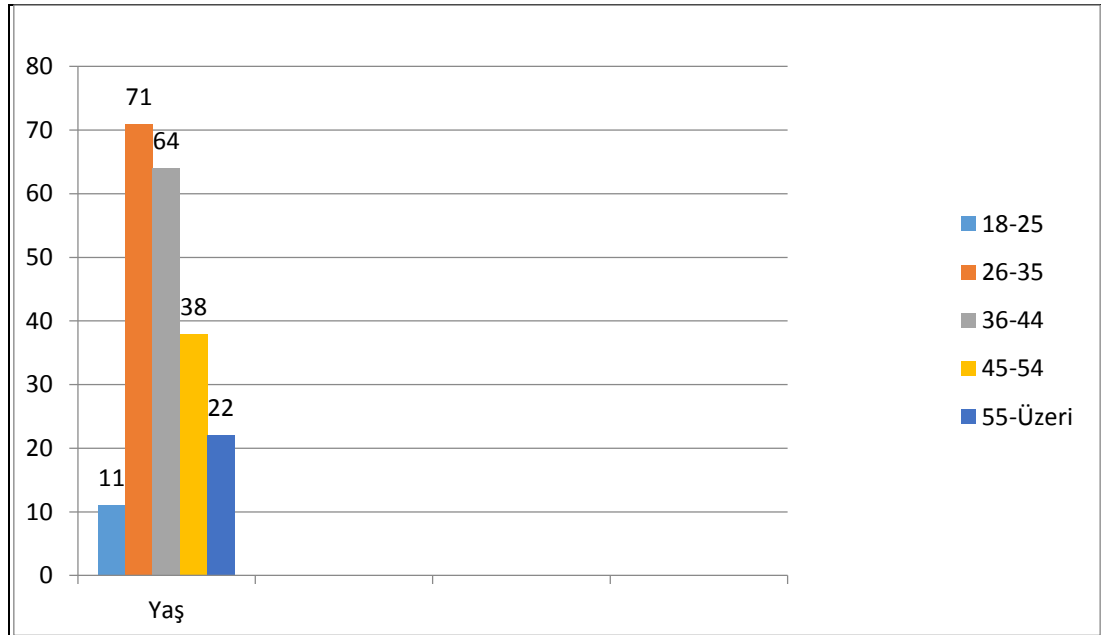
Şekil 6.İş Tecrübesi

Eğitim durumu ilköğretim-lise olanların oranı %7,8; ön lisans olanların oranı %20,4; lisans olanların oranı %66,0; yüksek lisans olanların oranı %5,8'dir.

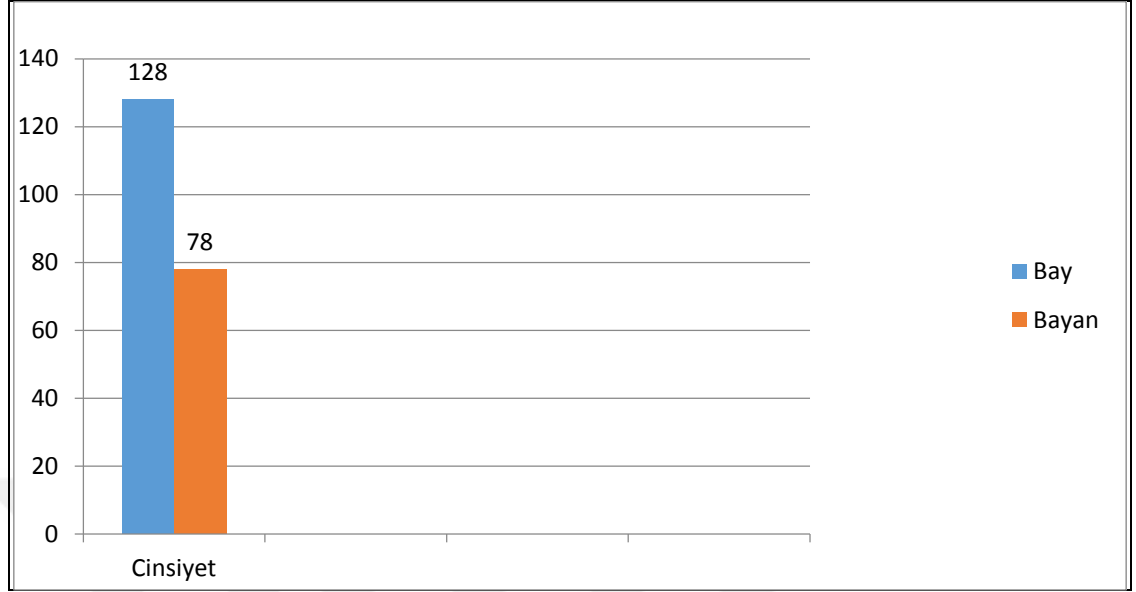
Şekil 7. Eğitim Durumu

Yaş durumuna göre 18-28 yaş arası olanların oranı %5,3; 26-35 yaş arası olanların oranı %34,5; 36-44 yaş arası olanların oranı %31,1; 45-54 yaş arası olanların oranı %18,4; 55 yaş ve üzeri olanların oranı %10,7dir.

Şekil 8.Yaş

Ankete cevap veren katılımcılardan erkeklerin oranı %62,1; bayanların oranı %37,9 dir.

Şekil 9. Cinsiyet Dağılımı

Tablo 5. Ölçek Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	n	Minimum	Maximum	Ortalama	ss
Fayda	206	5,00	25,00	20,66	4,76
Kullanım Kolaylığı	206	4,00	20,00	15,90	3,68
Tutum	206	2,00	10,00	6,43	1,59
Niyet	206	2,00	10,00	8,17	2,10
Davranış	206	2,00	10,00	8,09	2,15

Ankete cevap veren katılımcıların Fayda puanı ortalaması $20,66 \pm 4,76$; Kullanım Kolaylığı puanı ortalaması $15,90 \pm 3,68$; Algı puanı ortalaması $6,73 \pm 3,57$; Genel Sağlık puanı ortalaması $14,20 \pm 2,01$; Tutum puanı ortalaması $6,43 \pm 1,59$; Niyet puanı ortalaması $8,17 \pm 2,10$; Davranış puanı ortalaması $8,09 \pm 2,15$ 'tir.

Tablo 6. Ölçek Puanlarının İlişki Analizi (Korelasyon)

		Fayda	Kullanım Kolaylığı	Tutum	Niyet	Davranış
Fayda	<i>r</i>	1	,881**	,436**	,805**	,738**
	<i>p</i>		,000	,000	,000	,000
	<i>n</i>	206	206	206	206	206
Kullanım Kolaylığı	<i>r</i>		1	,384**	,771**	,706**
	<i>p</i>			,000	,000	,000
	<i>n</i>		206	206	206	206
Tutum	<i>r</i>			1	,526**	,488**
	<i>p</i>				,000	,000
	<i>n</i>			206	206	206
Niyet	<i>r</i>				1	,701**
	<i>p</i>					,000
	<i>n</i>				206	206
Davranış	<i>r</i>					1
	<i>p</i>					
	<i>n</i>					206

Yapılan korelasyon analizine göre Fayda ile Kullanım Kolaylığı arasında pozitif yönlü çok güçlü bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,881$); Tutum arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,436$); Niyet arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,805$); Davranış arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,738$) bulunmaktadır. Aynı analize göre Kullanım Kolaylığı ile Tutum arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,384$); Niyet arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,771$); Davranış arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,706$) bulunmaktadır. Tutum ile Niyet arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,526$); Davranış arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,488$) bulunmaktadır. Korelasyon analizine göre Niyet ile Davranış arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,701$) bulunmaktadır.

Tablo 7. Ölçek Puanlarının Yaşa Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi

Cinsiyet		n	Ortalama	ss	t	p
Fayda	Bay	128	20,63	5,26	-,105	,916
	Bayan	78	20,71	3,82		
Kullanım Kolaylığı	Bay	128	15,84	4,04	-,309	,757
	Bayan	78	16,00	3,02		
Tutum	Bay	128	6,29	1,71	-1,663	,098
	Bayan	78	6,67	1,34		
Niyet	Bay	128	7,97	2,28	-1,840	,067
	Bayan	78	8,49	1,74		
Davranış	Bay	128	8,03	2,20	-,520	,604
	Bayan	78	8,19	2,09		

Erkek ile Bayan Grupları İçin Yapılan t Testine Göre:

Erkek ile bayan grupları arasında Fayda; Kullanım Kolaylığı; Tutum; Niyet ve Davranış ölçekleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 8. Ölçek Puanlarının Yaşa Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi

Yaş		n	Ortalama	ss	F	p
Fayda	18-25	11	21,36	1,57	,841	,500
	26-35	71	20,90	3,56		
	36-44	64	20,25	5,90		
	45-54	38	19,95	6,06		
	55 üzeri ve	22	21,95	2,26		
Kullanım Kolaylığı	18-25	11	16,36	1,80	,827	,510
	26-35	71	16,18	2,58		
	36-44	64	15,52	4,66		
	45-54	38	15,37	4,68		
	55 üzeri ve	22	16,77	1,66		
Tutum	18-25	11	6,82	1,08	,721	,578
	26-35	71	6,55	1,31		
	36-44	64	6,28	1,65		
	45-54	38	6,21	2,21		
	55 üzeri ve	22	6,68	1,13		
Niyet	18-25	11	8,18	1,78	1,856	,120
	26-35	71	8,48	1,58		
	36-44	64	8,11	2,29		
	45-54	38	7,42	2,91		
	55 üzeri ve	22	8,59	1,05		
Davranış	18-25	11	7,82	0,60	1,254	,289
	26-35	71	8,51	1,64		
	36-44	64	7,75	2,59		
	45-54	38	7,87	2,61		
	55 üzeri ve	22	8,27	1,72		

Farklı Yaş Grupları İçin Yapılan ANOVA Testine Göre:

Farklı yaş grupları arasında Fayda; Kullanım Kolaylığı; Tutum; Niyet ve Davranış ölçekleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 9. Ölçek Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi

Eğitim durumu		n	Ortalama	ss	F	p
Fayda	İlköğretim-Lise	16	21,81	2,51	,733	,533
	Ön lisans	42	19,86	5,24		
	Lisans	136	20,77	4,85		
	Yüksek Lisans	12	20,67	4,21		
Kullanım Kolaylığı	İlköğretim-Lise	16	16,63	1,26	,227	,877
	Ön lisans	42	15,79	4,15		
	Lisans	136	15,85	3,76		
	Yüksek Lisans	12	15,92	3,48		
Tutum	İlköğretim-Lise	16	6,38	1,59	3,213	,024
	Ön lisans	42	6,52	1,80		
	Lisans	136	6,53	1,46		
	Yüksek Lisans	12	5,08	1,78		
Niyet	İlköğretim-Lise	16	8,75	1,57	2,122	,099
	Ön lisans	42	7,95	2,01		
	Lisans	136	8,27	2,09		
	Yüksek Lisans	12	6,92	2,75		
Davranış	İlköğretim-Lise	16	8,75	2,05	,821	,483
	Ön lisans	42	7,86	2,32		
	Lisans	136	8,05	2,18		
	Yüksek Lisans	12	8,50	1,17		

Eğitim Durumu Farklı Olan Gruplar İçin Yapılan ANOVA Testine Göre:

Eğitim durumu farklı olan gruplar arasında Tutum ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

Eğitimi ilköğretim lise olanların söz konusu ölçek için katılım düzeyleri ortalaması 6,38; ön lisans olanların ortalaması 6,52; lisans olanların ortalaması 6,53; yüksek lisans olanların ortalaması 5,08'dir.

Buna göre eğitim durumu lisans olanların Tutum ölçeğine katılım düzeyleri en yüksektir. Eğitim durumu farklı olan gruplar arasında Fayda; Kullanım Kolaylığı; Niyet ve Davranış ölçekleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 10. Ölçek Puanlarının İş Tecrübesine Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi

İş Tecrübesi		n	Ortalama	ss	F	p
Fayda	0-3 yıl	15	20,47	2,23	,642	,633
	4-7 yıl	31	20,19	3,95		
	8-11 yıl	48	21,25	4,80		
	12-15 yıl	43	21,26	4,81		
	16 yıl ve üzeri	69	20,13	5,42		
Kullanım Kolaylığı	0-3 yıl	15	15,73	1,75	,454	,770
	4-7 yıl	31	15,55	3,01		
	8-11 yıl	48	16,27	4,05		
	12-15 yıl	43	16,30	3,41		
	16 yıl ve üzeri	69	15,58	4,17		
Tutum	0-3 yıl	15	6,80	0,77	,651	,627
	4-7 yıl	31	6,42	1,63		
	8-11 yıl	48	6,48	1,29		
	12-15 yıl	43	6,60	1,62		
	16 yıl ve üzeri	69	6,22	1,85		
Niyet	0-3 yıl	15	7,87	1,96	1,250	,291
	4-7 yıl	31	8,19	1,74		
	8-11 yıl	48	8,42	2,19		
	12-15 yıl	43	8,58	1,75		
	16 yıl ve üzeri	69	7,78	2,38		
Davranış	0-3 yıl	15	7,93	1,49	1,498	,204
	4-7 yıl	31	7,45	2,28		
	8-11 yıl	48	8,50	2,03		
	12-15 yıl	43	8,42	2,11		
	16 yıl ve üzeri	69	7,93	2,29		

İş Tecrübesi Farklı Olan Gruplar İçin Yapılan ANOVA Testine Göre:

İş tecrübesi farklı olan gruplar arasında Fayda; Kullanım Kolaylığı; Tutum; Niyet ve Davranış ölçekleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 11. Ölçek Puanlarının Göreve Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi

Göreviniz		n	Ortalama	ss	F	P
Fayda	Muhasebe Çalışanı	28	20,07	3,69	,690	,632
	Serbest Muhasebeci	23	21,52	2,71		
	Serbest Muhasebeci Mali Müşavir	121	20,93	4,88		
	Yeminli Mali Müşavir	9	19,11	7,03		
	Mali İşler Çalışanı	13	20,15	4,86		
	Diğer	12	19,42	6,73		
Kullanım Kolaylığı	Muhasebe Çalışanı	28	15,79	2,35	1,550	,176
	Serbest Muhasebeci	23	17,13	2,60		
	Serbest Muhasebeci Mali Müşavir	121	16,03	3,86		
	Yeminli Mali Müşavir	9	13,56	4,48		
	Mali İşler Çalışanı	13	15,15	3,78		
	Diğer	12	15,00	4,90		
Tutum	Muhasebe Çalışanı	28	6,50	1,60	2,181	,058
	Serbest Muhasebeci	23	6,17	1,30		
	Serbest Muhasebeci Mali Müşavir	121	6,60	1,54		
	Yeminli Mali Müşavir	9	5,22	2,82		
	Mali İşler Çalışanı	13	5,69	1,11		
	Diğer	12	6,75	1,36		
Niyet	Muhasebe Çalışanı	28	8,61	1,42	3,520	,005
	Serbest Muhasebeci	23	8,17	1,75		
	Serbest Muhasebeci Mali	121	8,37	2,07		

	Müşavir					
	Yeminli Mali Müşavir	9	5,78	2,82		
	Mali İşler Çalışanı	13	7,69	1,49		
	Diğer	12	7,33	3,11		
Davranış	Muhasebe Çalışanı	28	7,93	2,19	,835	,526
	Serbest Muhasebeci	23	8,09	1,28		
	Serbest Muhasebeci Mali Müşavir	121	8,26	2,17		
	Yeminli Mali Müşavir	9	6,89	3,18		
	Mali İşler Çalışanı	13	7,69	1,38		
	Diğer	12	8,08	2,97		

Görevi Farklı Olan Gruplar İçin Yapılan ANOVA Testine Göre:

Görevi farklı olan gruplar arasında Niyet ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$).

Görevi Muhasebe Çalışanı olanların söz konusu ölçek için katılım düzeyleri ortalaması 8,61; Serbest Muhasebeci olanların ortalaması 8,17; Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olanların ortalaması 8,37; Yeminli Mali Müşavir olanların ortalaması 5,78;

Yeminli Mali Müşavir olanların ortalaması 7,69; Yeminli Mali Müşavir olanların ortalaması 7,33'tür. Buna göre görevi Muhasebe Çalışanı olanların Niyet ölçeğine katılım düzeyleri en yüksektir.

Görevi farklı olan gruplar arasında bu bağlamda Fayda; Kullanım Kolaylığı; Tutum ve Davranış ölçekleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 12.Ölçek Puanlarının Gelir Durumuna Göre Farklılaşma Durumu

Gelir Durumu		n	Ortalama	ss	F	p
Fayda	1000-2000 TL	23	21,00	1,81	,265	,900
	2001-3000 TL	44	20,84	4,14		
	3001-4000 TL	52	20,08	4,77		
	4001-5000 TL	42	20,79	4,55		
	5001 TL ve üzeri	45	20,87	6,41		
Kullanım Kolaylığı	1000-2000 TL	23	16,09	1,70	,742	,565
	2001-3000 TL	44	16,45	2,97		
	3001-4000 TL	52	15,54	3,64		
	4001-5000 TL	42	15,31	3,54		
	5001 TL ve üzeri	45	16,22	5,02		
Tutum	1000-2000 TL	23	7,04	1,40	1,998	,096
	2001-3000 TL	44	6,09	1,20		
	3001-4000 TL	52	6,38	1,30		
	4001-5000 TL	42	6,74	1,75		
	5001 TL ve üzeri	45	6,22	2,02		
Niyet	1000-2000 TL	23	8,78	1,44	,955	,433
	2001-3000 TL	44	8,43	1,55		
	3001-4000 TL	52	7,96	2,04		
	4001-5000 TL	42	7,95	2,38		
	5001 TL ve üzeri	45	8,02	2,59		
Davranış	1000-2000 TL	23	8,17	1,44	,254	,907
	2001-3000 TL	44	8,23	1,68		
	3001-4000 TL	52	7,88	2,11		
	4001-5000 TL	42	8,26	2,47		
	5001 TL ve üzeri	45	8,00	2,62		

Gelir Durumu Farklı Olan Gruplar İçin Yapılan ANOVA Testine Göre:Gelir durumu farklı olan gruplar arasında Fayda; Kullanım Kolaylığı; Tutum; Niyet ve Davranış ölçekleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Çalışmada ele alınan faktörler arası bağıntıların testi için regresyon analizi uygulanmıştır. Tablo regresyon sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 13 .Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	F	p	B	t	p	R ²	Düzeltilmiş R ²
Model 1	Kullanıma Yönelik Niyet	Algılanan Fayda	158,975	0,000	0,206	5,608	0,000*	0,702	0,698
		Algılanan Kullanım Kolaylığı			0,158	3,410	0,001*		
		Kullanıma Yönelik Tutum			0,286	5,066	0,000*		
Model 2	Kullanıma Yönelik Tutum	Algılanan Fayda	23,806	0,000	0,146	3,268	0,001*	0,190	0,182
		Algılanan Kullanım Kolaylığı			0,000	-0,005	0,996		
Model 3	Davranış	Algılanan Fayda	76,240	0,000	0,153	3,258	0,001*	0,603	0,595
		Algılanan Kullanım Kolaylığı			0,118	2,086	0,038*		
		Kullanıma Yönelik Tutum			0,224	3,142	0,002*		
		Kullanıma Yönelik Niyet			0,192	2,293	0,023*		

*p<0,05

Kullanıma Yönelik Niyetin Algılanan Fayda, Algılanan Kullanım Kolaylığı ve Kullanıma Yönelik Tutum tarafından etkilenme durumunun incelenmesi amacıyla kurulan modelin sonuçları model 1’de verilmiştir.

Analiz sonucuna göre model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=158,975$; $p<0,05$) ve Kullanıma Yönelik Niyeti Algılanan Fayda olumlu yönde ($B=0,206$; $p<0,05$), Algılanan Kullanım Kolaylığı olumlu yönde ($B=0,158$; $p<0,05$) ve Kullanıma Yönelik Tutum olumlu yönde ($B=0,286$; $p<0,05$) etkilemektedir.

Katsayılar incelendiğinde Kullanıma Yönelik Niyeti en fazla Kullanıma Yönelik Tutumun, en az Algılanan Kullanım Kolaylığının etkilediği belirlenmiştir. Kullanıma Yönelik Niyetin Algılanan Fayda, Algılanan Kullanım Kolaylığı ve Kullanıma Yönelik Tutum tarafından açıklanma oranı %70'dir. Bu sonuçlar doğrultusunda Hipotez 1, Hipotez 2 ve Hipotez 3 kabul olmuştur.

Kullanıma Yönelik Tutumun Algılanan Fayda ve Algılanan Kullanım Kolaylığı tarafından etkilenme durumunun incelenmesi amacıyla kurulan modelin sonuçları model 2'de verilmiştir.

Analiz sonucuna göre model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=23,806$; $p<0,05$) ve Kullanıma Yönelik Tutumu Algılanan Fayda olumlu yönde ($B=0,146$; $p<0,05$) etkilerken Algılanan Kullanım Kolaylığı etkilememektedir. Kullanıma Yönelik Tutumun Algılanan Fayda tarafından açıklanma oranı %70'dir. Sonuçlar anlamlı bir ilişkinin olduğunu kanıtlamaktadır. Bir başka ifade ile Hipotez 4, Hipotez 5 ve Hipotez 6 kabul olmuştur.

Davranışın Algılanan Fayda, Algılanan Kullanım Kolaylığı, Kullanıma Yönelik Tutum ve Kullanıma Yönelik Niyet tarafından etkilenme durumunun incelenmesi amacıyla kurulan modelin sonuçları model 3'de verilmiştir. Analiz sonucuna göre model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=76,240$; $p<0,05$).

Davranışı Algılanan Fayda olumlu yönde ($B=0,153$; $p<0,05$), Algılanan Kullanım Kolaylığı olumlu yönde ($B=0,118$; $p<0,05$), Kullanıma Yönelik Tutum olumlu yönde ($B=0,224$; $p<0,05$) ve Kullanıma Yönelik Niyet olumlu yönde ($B=0,192$; $p<0,05$) etkilemektedir.

Katsayılar incelendiğinde Davranışı en fazla Kullanıma Yönelik Tutumun, en az Algılanan Kullanım Kolaylığının etkilediği belirlenmiştir. Davranışın Algılanan Fayda, Algılanan Kullanım Kolaylığı, Kullanıma Yönelik Tutum ve Kullanıma Yönelik Niyet tarafından açıklanma oranı %60'dir. Parametreler Hipotez 7 ve Hipotez 8'in anlamlı olduğunu işaret etmektedir.

Bir başka ifade ile model kabul edilmiştir. Regresyon testi sonucunda elde edilen değerler göstermektedir ki hipotezler anlamlıdır. Bir başka ifade ile meslek mensuplarının bilgi teknolojileri kullanma eğiliminde algılanan fayda ve kullanım kolaylığı niyeti olumlu etkilemekte, niyet davranışı ortaya çıkarmaktadır. Bu da göstermektedir ki, fayda ve kolaylık teknolojinin benimsenmesinde ana değişkenlerdir.

SONUÇ

206 meslek mensubundan veri elde edilerek gerçekleştirilen bu çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının bilgi teknolojileri kullanım kararı ile ilgili tutumları ve karar verme süreçleri ele alınmıştır. Elde edilen verilerin belirli bölümleri literatürdeki çalışmaların önemli bir bölümü ile örtüşmekle beraber ayrışmaların da yaşandığı hipotez testlerinden ve demografik özellikler ile ilgili analizlerden anlaşılmaktadır.

Küreselleşme ile beraber değişen koşullarda işletmeler temel anlayışlarında farklılaşmalar yaşamaktadırlar. Bu farklılaşmalar rekabet üstünlüğü elde etmek için yapılan değişimler olarak açıklanabilmektedir. Rekabet üstünlüğü konusunda yaşanan en büyük değişim bilginin önem kazanmaya başlamasıdır. Küreselleşme ile beraber yaşanan değişimlerden önce bilgi kavramı bu denli değer görmemektedir. Dönemin ağırlıklı olan özelliği kişilerin kol gücünün maddi değer elde etmesidir.

Zaman içinde beyin gücünün kol gücünden üstün olması sağlanmıştır. Beyin gücüne verilen değer otomatik olarak bilginin üstün gelmesine olanak sunmuştur. Bilginin değerlendirilmesi ise bilişim teknolojilerini işletmelere dahil olması ile sonuçlanmıştır. Bilişim teknolojilerinin işletmelerde kullanımı birçok kolaylık sağlamaktadır. Bilgi yönetiminin etkili bir şekilde kullanılmasında bilgi yönetim teknolojisi ve tekniklerinin oldukça büyük bir yeri bulunmaktadır.

Etkin kullanımdan söz edilmesinin nedeni, bilginin yönetimi için teknoloji ve tekniklerin kullanımının kesinlik kazanmasıyla beraber ihtiyaçların da kaçınılmaz olmasıdır. Bilgi yönetiminin günümüzde önem kazanmasının sebeplerinden biri de teknolojik alandaki hızlı gelişmedir. Bu koşullar bilişim teknolojilerinin gelişmesine olanak sağlamıştır. Muhasebe alanında da kullanımı oldukça önemli olan bilişim teknolojilerinin günümüzdeki etkinliği oldukça açıktır.

Çalışmada uygulanan anket neticesinde katılımcıların muhasebe bilgi teknolojilerinin Fayda, Kullanım Kolaylığı, Niyet ve Davranış düzeyleri çok yüksek iken Tutum düzeyleri orta seviyededir. Buna göre katılımcılar muhasebe bilgi teknolojilerinin yüksek oranda faydalı, kullanımının kolay olduğu, kullanmaya karşı niyetleri oldukları ve kullandıklarını belirtmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuç incelendiğinde muhasebe bilgi teknolojilerinin kullanımı açısından gerekli görüldüğü ve teknoloji kullanımlarının kolaylığı neticesi görülmektedir.

Anket uygulamasından elde edilen bir diğer husus ise muhasebe bilgi teknolojilerinin kullanım kolaylığı arttıkça kullanmaya karşı tutum, niyet ve davranış

da artmaktadır. Bununla birlikte muhasebe bilgi teknolojilerinden sağlanan fayda arttıkça tutum, niyet ve davranış yine artmaktadır.

Eğitim birçok alanda etkili olduğu gibi muhasebe alanında da oldukça etkilidir. Eğitim seviyeleri kişilerin karar almasını da etkilemektedir. Muhasebe bilgi teknolojilerine karşı tutum eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır. Yüksek lisans mezunlarının muhasebe bilgi teknolojilerine karşı tutumu en düşüktür. Muhasebe bilgi teknolojilerinin kullanım niyeti göreve göre farklılaşmaktadır. Anket sonuçlarına göre yeminli mali müşavirlerin niyeti en az iken muhasebe çalışanlarının en yüksektir.

Muhasebe sektörüne dair geliştirilen yazılımlar ve bilgi sistemlerinde kullanım kolaylığı ve algılanan faydanın öne çıkartılması, yazılım geliştiriciler ve sektörün diğer paydaşları için bir öneri olarak ifade edilebilir. Meslek mensuplarının yoğun ve stresli iş ortamları düşünüldüğünde bu iki faktörün öne çıkması, çalışanın motivasyonunu olumlu etkileyecektir.

Ayrıca bilgi teknolojilerinin gerek bilgisayar gerekse akıllı cep telefonları aracılığıyla her an kullanıcının yanı başında olduğu dikkate alındığında, teknoloji üreticilerinin kullanıcı dostu (userfriend) tasarımlar yapması, meslek mensuplarının paket program kullanımında da olumlu etki yapacak ve kullanım memnuniyetini güçlendirecektir.

Bu durumda, bilgi teknolojilerinin temel özelliklerinin geliştirilmesinin yanı sıra, diğer özelliklerinin ve niteliklerinin artırılması kullanıcının teknoloji benimsemeye dair algılarında olumlu etki yapacak ve niyet-davranış döngüsünü hızlandıracaktır. Uzun vadede teknoloji yatırımlarının yüksek maliyetli bir finansal yapı göstermesine rağmen, kullanıcının algılayacağı fayda-haz-kolaylık bağıntısı, motivasyonu artıracak ve verimliliği pozitif yönde geliştirecektir. Bu gelişme muhasebe mesleği gibi sürekli rakamlar içinde çalışan ve hata yapma riskinin yüksek olduğu bir alanda, hatayı ve stresi düşürecektir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKINCI VURAL Beril, **Kurum Kültürü**, İletişim Yayın evi, İstanbul, 2010.
- ARIKAN Yahya, **Muhasebenin Temel Kavramları ve Tekdüzen Hesap Planı**, SMMMO Mevzuat Serisi 2, İstanbul, 2005.
- BARUTÇUGİL İsmet, **Bilgi Yönetimi**, Kariyer Yayınları, İstanbul, 2002, s. 35
- ÇOBAN-BUDAK Esra, **Bilgi Teknolojileri**, Umut tepe Yayınları, İstanbul, 2012.
- ERDOĞAN Nurten, LAZOL İbrahim, ERGÜN Ülkü, KÖSE Tunç, **Genel Muhasebe**, 1.Baskı, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2012.
- İŞMAN Aytekin, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, 3. Baskı, Değişim Yayıncılık, Ankara, 2003.
- JOHNSCHER, Charles.,**An Economic Study of Information Technology and Corporation Of the 90's**, Oxford University Press, Oxford, 1994.
- KAYGUSUZ Sait, ASLAN Ümmühan, KEPÇE Nazlı, **Genel Muhasebe-I**, 2. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, 2013.
- SAĞSAN Mustafa, Bilgi Yönetimi Disiplini ve Uygulamaları, Siyasal Yayınevi, Ankara, 2010.
- SEVİLENGÜL Orhan, **Genel Muhasebe**, Gazi Kitapevi, Ankara, 2013.

TEZLER

- AĞIR Ahmet. Bilgi Yönetim Sistemleri ve Eğitimde Bilgi Yönetimi Sistemi Uygulaması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2005.**(Doktora Tezi)**
- AKKAYA Mehmet, Endüstriyel Örgütlerde Bilgi Hizmetleri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.**(Doktora Tezi)**
- AKTAŞ Sonnur, Teknoloji Kabul Modeli ile Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Bir Araştırma, Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze, 2007.**(Yüksek Lisans Tezi)**
- ALTINDIŞ Selma, Bilgi Yönetimi Uygulamalarının Hasta Güvenliğine Etkilerine İlişkin Bir Araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar, 2009.**(Doktora Tezi)**
- ARSLANKAYA Seher, Kurumsal Bilgi Yönetimi Modeli, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2007.**(Doktora Tezi)**

AYDIN Onur, Süreç İyileştirmede Bilgi Yönetimi Uygulamalarının Kullanılması Üzerine Bir Vaka Analizi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007.**(Yüksek Lisans Tezi)**

BALKAR Betül, Ortaöğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Becerilerinin Bilgi Yönetimi Süreç Yeterliliklerindeki Rolü, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, 2012, s. 69-70**(Doktora Tezi)**

BAYINDIR Hatice, Stratejik İnsan Kaynakları Yönetiminde Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı: Teori ve Bir Uygulama, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2007.**(Yüksek Lisans Tezi)**

BAYTEKİN Pelin, Bir Halkla İlişkiler Görevi Olarak Örgütsel Verimliliğin Artırılmasında Bilgi Yönetimi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2006.**(Doktora Tezi)**

CANAN Özlem, Bilgi Teknolojisi Sınıflarının Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2008**(Yüksek Lisans Tezi)**

EFEÖĞLU Zekai, Bilgi Enformasyon Teknolojilerinin Yönetim Muhasebesine Etkileri, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak, 2011.**(Yüksek Lisans Tezi)**

ERDOĞAN Hamit, Mersin Ortaöğretim Okullarında Bilgi Yönetimi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010.**(Doktora Tezi)**

GÖĞÜŞ Çağla Gizem, Teknoloji Kabul Modeli ve Değişirme Maliyetinin Müşteri Sadakati Üzerine Etkileri: Muhasebe Yazılım Programları Üzerine Bir Çalışma, Gebze İleri teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze, 2014.**(Doktora Tezi)**

GÖKÇE Şükran, Bilgi Çağının İş Organizasyonlarında Stratejik Bilgi Yönetimi: Teori ve Bir Uygulama, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2006.**(Yüksek Lisans Tezi)**

GÜNER Mehmet, Yöneticilerin Kişisel Değerlerinin Çevre Muhasebesi Tutumlarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2012.**(Yüksek Lisans Tezi)**

İPÇİOĞLU İsa, İşletmelerde Liderlik ve Örgüt Kültürünün Bilgi Yönetimine Etkilerinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, 2004.**(Doktora Tezi)**

İSPİR Nevzat Bilge, Yöneticilerin Kullandığı Etki Taktikleri ve Kurum Kültürü: Uygulama ve Yönetimsel Etkileme İçin Model Önerisi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2008.**(Doktora Tezi)**

KALBAKHANI İbrahim, Yaşam Tarzının ve Tüketici Etnosentrizminin Satın Alma Niyeti Üzerinde Etkisinin İncelenmesi: Erzurum'da Bir Uygulama, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2013.**(Yüksek Lisans Tezi)**

KAMÇILI Ezel, Yeni İletişim Teknolojilerinin Halkla İlişkiler ve Tanıtım Alanında İşlevselliği Üzerine Bir Çalışma: İstanbul Restaurants Web Sitesi İncelemesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009.(**Yüksek Lisans Tezi**)

KILIÇ Selçuk, Bilgi Yönetiminde Liderliğin Rolü Üzerine Bir Araştırma, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2006. s. 20.(**Yüksek Lisans Tezi**)

KOÇ Tuğba, İşletmelerde Bilişim Teknolojisi Gelişmişliğinin Ölçülmesi: Sakarya Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2015.(**Yüksek Lisans Tezi**)

KÖKSAL Yelda, Açık Bilgi Yönetim Mekanizmalarının Karar Verme Sürecindeki Rolü, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2011.(**Yüksek Lisans Tezi**)

KURT Mustafa, İşletmelerde Bilgi Yönetimi Uygulamaları ve Rekabet Avantajına Katkıları: Siemens Business Service (SBS) Türkiye Örneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon. 2004.(**Doktora Tezi**)

MERCİN Bekir. Hizmet Sektöründe Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı ve Verimliliğe Etkisi: İzmir Defterdarlığında Bir Araştırma, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014.(**Yüksek Lisans Tezi**)

MESCİ Muammer, Bilgi Yönetimi, Yenilik ve İşletme Performansı Arasındaki İlişkide Ara Değişkenlerin Etkisi: Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2011.(**Doktora Tezi**)

MÜDERRİSOĞLU Korhan, Bilgi Yönetimi Teknolojilerinin ve Tekniklerinin Kullanım ve Etkinliğinin Değerlendirilmesi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2012.(**Yüksek Lisans Tezi**)

ÖZBEK Mustafa, İletişim Alanında Teknolojik Gelişmeler ve Türkiye, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009.(**Yüksek Lisans Tezi**)

TATAR Dilşad, Bilgi Teknolojilerindeki Gelişimlerin Seyahat Acentalarına Yansımaları: Bir Alan Araştırması, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 2008.(**Yüksek Lisans Tezi**)

TÜRKMEN Emre, Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı ve Etkinliklerinin Bir Sigorta Şirketinde İncelenmesi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2011.(**Yüksek Lisans Tezi**)

YILMAZ Emine. Mantıklı Eylem Teorisi ile Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Bir Uygulama, Gebze Yüksek Teknolojisi Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze, 2006.(**Yüksek Lisans Tezi**)

YUMURTACI Onur, Üniversite Öğrencilerinin Mobil İletişim Teknolojileri Hakkındaki Algılamaları, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2015.(**Doktora Tezi**)

ZAİM Halil, Bilginin Artan Önemi ve Bilgi Yönetimi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2003.(**Doktora Tezi**)

MAKALELER

ACAR Durmuş ve AKTÜRK Ahmet, **Muhasebede İhtiyatlılık Kavramı ve İMKB Sınai Endeksinde İşlem Gören İşletmelerde İhtiyatlılık Üzerine Bir Araştırma**, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 21(1), Afyon. 2009, s. 80

AÇIK Suat, "Muhasebede Hata ve Hilelerin Vergi Hukuku Açısından İncelenmesi", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 16 (3), 2012, s. 352

ALSHAVÍ, M. AndAouad, "A., Structured framework for integrating business and information technology strategies for construction", **Civil Engineering Systems**, 12, 1995, s. 251.

BIYIK Ahmet, "Türk Medya Sektöründe Kurum Kültürü Araştırması", **NWSA: Humanities**, 9(4). 2014. s.158

BÖLÜKBAŞI Yunus, "Entelektüel Sermayenin İşletme Bazında Ölçülmesinde Kullanılan Yöntemler ve Bir Sigorta Sektöründe Bir Araştırma", **Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, 36(1). 2014, s. 426

ÇETİN Hüseyin ve EREN Tevfik, "Muhasebe Meslek Mensupları Tarafından Bürolarda Kullanılan Muhasebe Paket Programı Seçimi: Konya İline Yönelik Bir Araştırma", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 29(1), 2011, s.83-100

ÇİÇEK Ercan, "İşletmelerin Rekabet Avantajı Sağlamasında Bilgi Yönetiminin Rolü", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi**, Cilt 12, Sayı 1, 2009, s.68.

DAVIS Fred D., "Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use and User Acceptance of Information Technologies", **MIS Quarterly**, 13(3), 1989, 319-339.

DEMİR Berna, , "Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Bilgi Güvenliği", Sayı 26, **MUFAD**, 2005, s.147-156

DİNÇ Berna, "Mali Denetimde Önemlilik Kavramı", **Sayıştay Dergisi**, Sayı 50, 2003, Ankara, s. 141.

DOĞAN Soner ve YİĞİT Yakup, "Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Bilgi Yönetimi Tutumları ile Öğrenen Okul Algıları Arasındaki İlişki", **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 33(1), 2014. s.159

DURMUŞAcar, ve ÖZÇELİK Hakan, "Muhasebe Bilgi Kalitesi, Kritik Başarı Faktörleri". **Muhasebe Ve Finansman Dergisi** , 11, 2011, s.10-23

ELİBOL Halil, "Bilişim Teknolojileri Kullanımının İşletmelerin Organizasyon Yapıları Üzerindeki Etkileri", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 13, 2005, s. 158-159.

ERDİL Oya, KİTAPÇI Hakan, **Bilgi Yönetiminin İşletme Etkinliği İle İlişkisi: Ampirik Bir Çalışma**, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(1), 2009. s. 115.

GRUNBERG, Jorgr ve SUMMERS Mike, "ComputerInnovation in Schools: A Review Of SelectedResearchLiterature", **Journal of Information TechnologyforTeacherEducation**, 1(2), 1992, s. 260.

GÜNDÜZ Şemseddin ve ODABAŞI Ferhat, "Bilgi Çağında Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Önemi", **TheTurkish Online Journal of EducationalTechnology – TOJET**, 2004, s. 54

HATUNOĞLU Zeynep, ve İsmail Bakan, "Muhasebe Bürolarında Bilgisayar Ve İnternet Kullanımının Faydaları İle İşyeri Özellikleri Arasındaki İlişkiler: Bir Alan Araştırması" **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 13(7), 2010, s.98-129.

HEINSEN Robert K., GLASS Carol R. ve KNIGHT Luanne A., "AssessingComputerAnxiety: Development andValidation of theComputerAnxietyRatingScale", **Computers in Human Behavior**, 3, 1987, s.49–59.

HU Paul Jen-Hwa, CLARK Theodore H. K. ve MA Will W., "ExaminingTechnologyAcceptanceby School Teachers: a LongitudinalStudy", **Information & Management**, 41, 2003, s.227-241.

İNCE Mehmet ve OKTAY Ercan, "Bilginin Stratejik Güç Olarak Önemi ve Örgütlerde Bilgi Yönetimi", **Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi**, 10(9), Konya, 2006. s. 16.

İŞMAN Aytekin, "Sakarya İli Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Yönündeki Yeterlilikleri", **TheTurkish Online Journal of EducationalTechnology – TOJET**, 1(1), 2002, s. 76.

KARABAĞ Solmaz Filiz, "Bilgi Yönetiminde Donanım ve Yazılım Teknolojileri", **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi** 14(1), 2005, s. 290-306.

KARADAL Fulden ve TÜRK Murat, "İşletmelerde Teknoloji Yönetiminin Geleceği", **Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi**, 1(1), 2008, s. 67.

KESEN İsmet, "Bilgi Yönetimi ve Eğitim Yönetimine Uygulaması", **Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 1(1) , 2013, s. 55-71.

KHİNEMyintSwe, "AttitudesTowardComputersAmongTeacherEducationStudents in BruneiDarussalam", **International Journal of Instructional Media**, 28(2), 2001, s. 46.

LEE HaeYoung, KİM WooGon ve LEE Yong-Ki, "Testingthedeterminants of computerizedreservationsystemusers' intentiontousevia a structuralequation model", **Journal of Hospitality&TourismResearch**, 30(2), 2006, s.246–266.

MA WillWai-kit, ANDERSON Robert ve STREITH Karl-Oskar, "Examining User Acceptance of ComputerTechnology: An EmpiricalStudy of StudentTeachers", **Journal of ComputerAssisted Learning**, 21, 2005, s. 387-395.

MARSH, Lauranceve FLANAGAN, Roger, "MeasuringTheCostandBenefits of Information Technology in Construction Engineering", **Construction andArchitectural Management**, 4, 2000, s. 424.

ÖZARSLAN Derya , "Denetimde Şeffaflığın Sağlanmasında Bilgi Sistemleri Denetiminin Rolü" **World of Accounting Science**, Sayı 18, 2016, s.761-779.

ÖZYÜREK Hamide, "Muhasebe Meslek Mensuplarında Etik: Ankara'da Muhasebeciler Üzerine Araştırma", **Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi**, 4 (1), 2009, s. 7.

SELVİ Özgür, "Bilgi Toplumu, Bilgi Yönetimi ve Halkla İlişkiler", **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, Gümüşhane, 2012, s. 205

SELVİ Özgür, **Bilgi Toplumu, Bilgi Yönetimi ve Halkla İlişkiler**, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Gümüşhane, 2012. s. 190-206.

SHIH Hung-Pin, "An empiricalstudy on predictinguseracceptance of e-shopping on the web", **Information & Management**, 41 (3), 2004, s.351-369.

ŞAHİN Levent, ÇETİN Başak, YILDIRIM Kadir, "Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmelerin İşletmelerin Strateji ve Maliyetleri Üzerine Etkileri", **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, Sayı 1, 2010, s. 558

TANER Bahar, TETİK Dilek, YILMAZ Alpay, **Konaklama İşletmelerinde Bilgi Yönetimi: Antalya'daki Beş Yıldızlı Otellerde Bir Uygulama**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(3). 2010.

TETİK Nilüfer, "Muhasebenin Temel Kavramları ve Mali Tablolar İlkelerinin Yönetim Muhasebesi Açısından Değerlendirilmesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Sayı 2, 1997, s.149.

UZUNHatice ve DURNA Ufuk, "İşletmelerde Rekabet Unsuru Olarak Bilgi Yönetimi", **Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi**, 1(1), 2008. s. 34

YILDIZ Fehmi ve ESKİN İlknur, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Kobi'lerin Muhasebe Bilgi Sisteminin Değerlendirilmesi" **Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi**, 4(2), 2012, s.61-69

YILMAZ Malik, "Enformasyon ve Bilgi Kavramları Bağlamında Enformasyon Yönetimi ve Bilgi Yönetimi", **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, 49(1), 2009, s.97.

ZAIM Halil. "Türkiye'de Bilgi Yönetimi Uygulamaları", **Sosyal Siyaset Konferansları**, Sayı 50, 2015. 763

DİĞER YAYINLAR

ACAR Ergün, "Bilgisayarın Tanımı ve Donanım Bilgisi", Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu, **Bilgisayar Dersi Ders Notları**, Ankara, 2014.

GÖKBULUT İlker, **Maliyet Muhasebesi**,
[http://www.giv.org.tr/userfiles/files/Maliyet_Muhasebesi_\(DoC.Dr.Ilker_GOKBULUT\).pdf](http://www.giv.org.tr/userfiles/files/Maliyet_Muhasebesi_(DoC.Dr.Ilker_GOKBULUT).pdf), Erişim Tarihi:10.02.2016

İSMMO, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, **Muhasebenin Temel Kavramları**, <http://www.ismmmo.org.tr/html.asp?id=4003>, Erişim Tarihi: 10.02.2016

TDK, "Bilgi", <http://www.tdk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 14.02.2016

YILDIRIM Murat, **Genel Muhasebe**, <http://web.karabuk.edu.tr/muratyildirim/>, Erişim Tarihi: 10.02.2016

ANKET FORMU

Değerli Meslek Mensubu

Bu anket İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda "Muhasebe Meslek Mensuplarının Bilgi Teknolojileri Kullanım Kararına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması" isimli yüksek lisans çalışmasının araştırma bölümü ile ilgilidir. Soru formuna vereceğiniz cevaplar tamamen akademik amaçlı olarak bilimsel çalışmada kullanılacaktır. Cevaplarınız gizli tutulacaktır. Anlayışınız ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

Tez Öğrencisi

Yavuz DAĞ

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Metin UYAR

Bölüm 1

Cinsiyet:

Bay () Bayan ()

Yaş:

18-25 () 26-35 () 36-44 () 45-54 () 55-Üzeri ()

Eğitim Durumu:

İlköğretim () Lise () Ön Lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

İş Tecrübesi:

0-3 Yıl () 4-7 Yıl () 8-11 Yıl () 12-15 Yıl () 16 Yıl ve Üzeri ()

Göreviniz:

Muhasebe Çalışanı () Serbest Muhasebeci () Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ()
Yeminli Mali Müşavir () Mali İşler Çalışanı () Diğer ()

Gelir Durumu:

1000-2000TL () 2001-3000TL () 3001-4000 TL () 4001-5000TL () 5001TL ve Üzeri ()

Aşağıdaki sorulara dair uygun gördüğünüz seçeneği (cevabınızı) (X) işareti ile belirtiniz.

	1. Kesinlikle Katılmıyorum	2. Katılmıyorum	3. Kararsızım	4. Katılıyorum	5. Kesinlikle Katılıyorum
Muhasebe bilgi teknolojilerini kullanmak iş performansımı artırır.					
Muhasebe bilgi teknolojileri muhasebe süreçlerini yapmak için kullanışlıdır.					
Muhasebe bilgi teknolojilerini kullanmak daha iyi analiz ve yorum yapabilmek için bilgi sağlar.					
Muhasebe bilgi teknolojilerinden muhasebe işlemlerini yapmayı öğrenmek kolaydır.					
Muhasebe bilgi teknolojileriyle karşılıklı etkileşimim açık ve anlaşılabilir.					
Muhasebe bilgi teknolojilerinden istediğim rapor ve muhasebe çıktıları üretmek benim için kolaydır.					
Muhasebe bilgi teknolojilerini kullanmak bana zaman tasarrufu sağlar.					
Muhasebe bilgi teknolojilerinin kullanımı güvenli değildir.					
Muhasebe bilgi teknolojilerini kullanmak bana para tasarrufu sağlar.					
Muhasebe bilgi teknolojilerinin benim için yararlı (zaman, fiyat, karar vb.) olduğunu düşünüyorum					
İş Süreçlerinde en güncel muhasebe bilgi teknolojilerini kullanacağım					
Gelecekte muhasebe bilgi teknolojilerini daha fazla kullanmak istemekteyim					
Gelecekte düzenli olarak muhasebe bilgi sistemlerini kullanacağım					
Çalışmalarım içerisinde muhasebe bilgi teknolojilerini sıklıkla kullanmaktayım.					
Muhasebe çalışmalarında muhasebe bilgi teknolojilerini düzenli olarak kullanırım.					